МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО
светт

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областнойи Грозненски городскойи комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

№ 100 (2621) | Ера, 14 декабрь, 1961 шу. | Мах 2 кеп.

АРАДУВЛ 1923-ча шера дениз

Iаьржа доацача лаьтта зона юрта боахама болхлой совещани

МОСКВА, 12 декабрь. (ТАСС). Тахан В. И. Ленина цIерахча Центральни стадиона спорта Двореце хьайнйлай Центральни, Къилбаседа-Малхбузен, Волго-Вятски экономически районий юрта боахама болхлой совещани.

11 эзар совгIа волча саго — лаьтта леладарен хьайбай боахамен мастераша, Iилмахоша, партийни а советски а болхлоша дувц юрта боахама хьакъехьа йола КПСС XXII съезда решенеш Iаьржа доацача лаьтта зона хьалашка мишта дикагIа кхоачашъергья, сихагIа лаьттан тIареи хьайбаех йоалеи продукташ шортта хилийтара фу де деза.

Совещане балха юкъе дакъа лоацаш ба новкъостий Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, Ф. Р. Козлов, А. Н. Косыгин, А. И. Микоян, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, Н. С. Хрущев, Н. М. Шверник, П. Н. Демичев, Л. Ф. Ильичев, Б. Н. Понамарев, И. В. Спиридонов, А. Н. Шелепин.

Совещани хьайнйлар КПСС ЦК-а РСФСР Бюро председателя хьалхарча заместителя Г. И. Воронова. Доклад йир РСФСР Министрий Совета председателя Д. С. Полянске.

Дерригача дунен тIарча къахьегамхой вежарашха барти цхьоагIои хилара тIехьа

1961 шера 9 декабре профсоюзий Дерригдунен V конгрессе Н. С. Хрущева даь къамаьл

Деза новкъостий, доттагIий! Конгресса делегаташка моаршал далале хьалхагIа са безам бар айса кийчъяьча текстага хьежжа доацаш кIезигадукха къамаьл де.

Сона дагахь Iалаьмате чIоагIа дика а хийтар, со гIад а вахар, укхаза вIашагIкхийттача новкъосташа, сийлахь-йоккхача Советски Союза викал со хиларах тарра, селла безаме а дика а се тIаэцарах. Тешалаш, къахьегам яхар фу я ховш волча сона, болхлочоа, хьалха хиннача шахтера из тайпа тIаэцар къаьстта дезеи дега тоамбеши хиларах.

ХIара болх беш волча сага а санна, дукха къахьега дийзад са. Цудухьа сона дегаза да цхьа саг хьалхеставар, сона гоама я культ личност. Се хеставора аьнна лархIац аз се ираз долаш, аз се ираз долаш лоархI сай халкъ, сай болхлой класс хестаеш хилча. (**ЧIоаггIа, дIаьхдаь тIоараш тох**).

Оаш шоашкара хьагойташ бола безами дика уйлаши, шун дегашкара ювла йIовхал аз лоархI хьалха хиннача Россе, хIанз йолча Советски Союза болхлой классо даьраш къоабалдерг. (**ТIоараш тох**). Геттара хоза хет сона из бахьан долаш шоана баркал оалаш, хIана аьлча цо хьахьокх оаха хьегаш дола къаи тхо кхача гIертари оаш нийса кхетадеш хилар. ХIаьта оаха къахьег коммунизм хьалъяр духьа! (**ДIаьхдаь тIоараш тох**).

Укхаза мелбараш коммунизм хьалъяра позицешка латтий хац сона, из хар ловш со вале а. Цхьабакъда, цунах ховргдац саг фу саг ва. Тахан коммунизм ца кхетаеш вар, кхоана цунна тIехьа хила ма тарлой, хIана аьлча дерригача адамий вахар тоадараи ираз кхоллараи тIадерзадаьча бокъонца долча шийй гIулакхашца тIаувз коммунизмо нах. Нагахьа санна цхьабола нах тахан коммунизм дIатIаэца ца тугаш бале а, кхоана хIаьта-вета а цунна хьатIабахканза баргбац уж. (**ЧIоаггIа тIоараш тох**).

Хрущева хIанз а пропаганда лелаю ала тарлу. Нагахьа санна шоана иштта хете, шо гIалат даргдац. (**Залера бараш хьов. ЧIоаггIа тIоараш тох**). Бакъда из, со хила а хиннав, ва а ва, хург а ва пропагандист. Са кер чу дог детта меллуча хана, аз пропаганда ергья марксизма-ленинизма идеяшта, коммунизм хьалъяра идеяшта! (**ЧIоаггIа, дIаьхдаь тIоараш тох. Раьза хинна цIогIарч детт: «Даькъала хийла коммунизм»!**).

Со коммунист, сийлахь-йоккхача парте — Владимир Ильич Ленина хьаьяьча Советски Союза Коммунистически парте викал ва. (**ЧIоаггIа тIоараш тох**). Болхлой класс коталонга югача а халкъа ираз бахьан долаш ше лоаттабаьча турпалерча къовсамах даьннача беркатах хIанзале а пайда ийбеча а парте викал. (**ТIоараш тох**). КIоарггача подполье вIашагIъеллай тха парти, паччахьа Iаьдала, реакцен боадоне болх баьб цо. Ленина вIашагIйоллаш лаьттача парте низаш цу хана цIенхаштта лархIацар дукхача моастагIаша.

Цхьабакъда, Ленина — сийлахь-воккхача марксиста, дика довзаш хиннад марксизма хьехамах доахка доккхий низаш, цо яьхад: нагахьа санна болхлой класса парти вай вIашагIйолле, цу партеца вай Росси кIалтIа кхоссаргья. Из тайпа парти — большевикий парти — вIашагIъеллар, цо оттайир шийй хьалхара Программа. Ленин керте лаьттача большевикаша Россера паччахьа Iаьдал кIалтIа кхессар, котало марксизма-ленинизма идеяша яьккхар, вIашагIъеллар дунен тIа эггара хьалхара Советски Социалистически Республика! (**ЧIоаггIа тIоараш тох**).

Цу хана тIемо, моцало тишбаь бар тха мохк. Цхьабакъда, кхыметтел граждански тIом латтача, Советий Мехка массайолча моттигашка йоккхий топаш ювлача, хIаьта Москва белогвардейски эскараша гобаь хиннача хана, тха парте шоллагIа Программа кийчъеш хиннав В. И. Ленин. Из дар, новкъостий, моастагIаша Советски Iаьдала хIама дIадаьнарг лаьрхIача, тахан-кхоана йоацаш хургья Советски Росси, яьхача хана. Ишта ха яр тха мехка социализм хьалъяра программа тIаийца хиннар.

ЦIи хеза волча английски писатела Уэллса ше яздаьча «Боадонна юкъера Росси» яхача книжка тIа Ленинах кремлевски уйланхо аьннад. Цхьабакъда, кхыметтел дика фантастически романаш язъеш хиннача цу писатела-фонтаста а фонтази теаяц сийлахь-воккхача Ленина реальни уйлаш кхетаяра.

Парте хьалхара ши Программа дика кхоачашйир. ХIанз оаха тIаийцай кхоалагIа Программа, коммунизм хьалъяра программа. Шовзткъеи итт шу мара ха юкъе ца йолаш даьд из дерригa а. Тха партена, тха мехка болхлой класса, дерригача сийлахь-доккхача советски халкъа карагIдаьнна турпалера гIулакх деций из! (**ЧIоаггIа тIоараш тох**).

ХIанз, XXII-ча съездо тIаийца коммунизм хьалъяра Программа ешача хана, тха моастагIаша, социализма моастагIаша кхы яхац, из фаьлг ба. А, цар хIанз йоах, дунен тIара капитализма низаш оарцагIдаха деза, капитализм фу дуларгдолаш я дIахьокха деза. Цар хьувкха деза из дIа! Хьанна хьалхашка хьувкхаргда?

Бакъда из, хIанз болаш ба дерригача дунен тIарча халкъашта хьалхашка капитализма торонаш царга хьахьокхийташ бола низ. Из низ — социалистически лагерь, марксизма-ленинизма творчески идеяй низ. (**ДIаьхдаь тIоараш тох**).

Новкъостий! Хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдар духьа лоаттабеча къовсаме наьха дегаш ураувттаду идеяша. Цунах латт цар низ. Цхьабакъда, марксизма-ленинизма идеяш паччахьалкхен идеяш а хинна дIаэттача, цар материальни лард хиннача хана, нах дукхагIа тIаоз цар. Советски Союзои вокх социалистически мехкашеи телаш йола теоретически положенеш, практически опыт Iомаяра ларда тIа хIанз массанена гуш да, марксизма-ленинизма идеяшта мелла доккхий гIулакхаш кхоачашдара халкъаш оарцагIдаха мог, уж идеяш Iомаеш адамаш хилар, болхлой классо, къахьегамхоша цу идеяй ларда тIа Iаьдал шоай бе доллаш а шоай паччахьалкхе хьалъеш а хилар. Цхьанна а хIаманга юхакъовлалургбоацаш боккха низ ба из. Господашта — империалисташта, монополисташта, массе тайпарча колонизаторашта, — цаIаш ба уж берригаш а, — дIаховлда, мелла цар дуIаш дарах, мелла цар сордамаш дахарах могаргдац царна истори юхадерзаде, из тIехьашкахьа юхаахийта. Котало тхога хургья, новкъостий! (**ДIаьхдаь тIоараш тох**).

Дег тIара моаршал а телаш оаш се тIаэцар, оаха хьалъеш йолча Советски паччахьалкхенна ларде латта идеяш оаш даькъала ювцарг, марксизма-ленинизма идеяш даькъала ювцарг, цIе байракх айяьча а укх 44 шера из лакха дIахьоши цу байракха кIал коталонаш йоахаши долча а тха халкъо хьега къа даькъала дувцарг лоархI аз. (**ДIаьхдаь тIоараш тох**). Нагахьа санна со гIалат вале, хьаалалаш сога — со эIаз гIоргвац шоана цунах, тхоай идеяйга даккха ховргда сона.

Хьона хьалхашка бехказа вала везаш ва со, новкъост Фрашон, хIана аьлча Iа сона ха хоадаяь еце а, аз са къамаьло 25—30 минут мара лоацаргъяц а аьннадар, текста тIара ваьнна къамаьл дергдац аьнна дош а деннадар. ХIаьта хIанз Хьона ма гой аз денна хинна дош дика чIоагIа ца хилар. (**Залера бараш хьов, тIоараш тох**). Из бахьан долаш оаш се селла чIоагIа бехке вергвац мотт сона, доттагIийи новкъостийи. (**ТIоараш тох**).

Деза новкъостий, доттагIий!

Эггара хьалха шоашта баркал ала мукъа ба сона, эггара дукхагIа нах чулоацаш дунен халкъашта юкъерча болхлой класса организаци йолча укх конгрессе къамаьл де мукъа а бенна, оаш са чIоаггIа сий дарах. Советски правительства а советски халкъа а цIерах дIайха моаршал да берригача конгрессе дакъа лоацаш барашка, аьттув балба шун Дерригдунен профсоюзий федерацена хьалхашка латта доккхеи бехктокхамереи декхараш кхоачашдеча. (**ДIаьхдаь тIоараш тох**).

Тхона дика хет пхелагIа Дерригдунен профсоюзий конгресс Москве — Сийлахь-боккхача Октябрал тIехьагIа котъяьннача болхлой класса оаз екача, социализма, машара, халкъий доттагIлен оаз екача, дунен тIа духхьашхарча социалистически паччахьалкхен столице вIашагIкхийтта. (**ТIоараш тох**).

Дерригдунен профсоюзий федераци — из да дунен халкъашта юкъерча болхлой класса кIориг, цун барти классови сакхетами лакхлуш хилар. Дунен массадолча доакъошкара профсоюзаш я пхелагIча Дерригдунен конгрессе. Тайп-тайпара наькъаш леладеш йолча профсоюзий викалаш ба цига баьхка. Цо хулийт шун конгресс лоархIам болаш, бокъонца йола дерригача дунен къахьегача наьха ассамблея.

Болхлой класс — хIанзарча общества эггара хьалха латта класс, бокъонца йола къахьегача наьха идеалаш хьалхайоахар а уж кхоачашъяр духьа чIоагIагIа къовсам лоаттабер а. Истори дегIаухилга машара, демократена, социализмана пайдана йолча оагIорахьа лостаде низ кхоачаргболаш, селла чIоагIа я цун сийлалле — болхлой класс, дегIаена, чIоагIъенна, цо селла йоккхий коталонаш яьха ха хьатIакхаьчай. Доккхийча болхлой класса низаша, социализма низаша тIатIа чIоагIагIа готду къаьнара эксплуататорски дуне. (**ТIоараш тох**). Вай планетерча йоккхача моттигашка хIанз шоай вахара дай хиннаб болхлой, хIаьта берригача къахьегамхоща цхьана керда вахар хьалдеш а ба. Цу цхьан ханна социалистически доацача мехкашкара миллионаш бола цар вежарий-къахьегамхой дукхагIа уйлаш чIоагIъяь гIувтт шоай бокъонаши хьашташи бахьан долаш лоаттабеча къовсама, цар телхаю капиталистически эксплуататорски строя лард.

Адамий истори хьадоладелча денз цхьанна класса карагIдаьннадац болхлой класса карагIдаьннараш санна доккхий гIулакхаш. Цо хьахьекхад, къаьна дуне — эксплуатацеи низийи дуне — дохадаь ца Iеш, керда общество — социализма общество, кхоачам хинна, ираз дола, кортамукъа халкъий вахар хьалде а низ кхоачаш ше хилар.

ДIахьажал шо тха мехкага. Советски Iаьдал латтача 44 шера чухь болхлоша, ахархоша, советски интеллигенце хьалха латтача индустреи, юрта боахамеи, лакхача культураи мохк, адамий прогрессана керте а этта бодаш бола мохк беш эргаяьккхай цхьан хана тIехьайиса хинна Росси. Советски спутникашеи лунникашеи, космически Iаламаташа-кемаша, историе чухь эггара хьалха космосе бахача турпалаша Гагарин Юреи Титов Германеи къаьсттта дика хьахьокх производительни низаш, Iилма, техника чIоаггIа дегIадаьхка хилар, паргIатача советски халкъа творчески хьаькъал лакхденна хилар. (**ДIаьхдаь тIоараш тох**).

Советски Союза а цул тIехьагIа вокх социалистически мехкий а болхлой классо хьахьекхад эггара хьалха латта социально-экономически строй хьакхелла класс, хьаь класс ше хилар, эггара лакхагIа йола культура, бокъонца йола цивилизаци лелаю класс ше хилар. Историе къаьгга жоп лу, малагIча классага Iалашдулаpгда общества машар, социальни прогресс, тоаденна вахар, ираз, яхача хаттара. Из дуларгдац Iаьдал шийй бе деллача болхлой классага, дуккхача адамашка мара.

Советски халкъа карагI мел даьннача хIамаех доккха дакъа доалл тха профсоюзий. Социалистически паччахьалкхенерча профсоюзий лоархIам ше белIалбеш, В. И. Ленина яьхад, боахам лелабе ховш йола школа, доал де ховш йола школа, коммунизма школа хила еза царех. ХIаьта из тайпа школа царех хила а хиннай. (**ТIоараш тох**). Боккха болх баьб профсоюзаша къахьегамхой кхотабеш, вIашагIтохаш, къахьегама керда дисциплина хьехаш. Профсоюзаша хьалкхеяь я производства, паччахьалкхени культураи строительства массадолча доакъошка болх беш йола Iалаьмате дика кадраш. Паччахьалкхени боахамеи управлене, наьха вахареи лелареи, цар культурни боарам дегIабоалабара хьакъехьа мел долча хIаманна профсоюзаша шоашкара гIулакх а инициатива а гойт.

Ше хьахиннача хьалхарча деношка денз хьа дунен халкъашта юкъерча болхлой боламца айхха ювзаенна, цо деча гIоновкъосталах пайда эцаш я социалистически паччахьалкхе. Классага гIолла болча шийй вежарий шийцара оагIув даим хоу тха халкъа. Оаха кIоаргга мах бу массе мехкарча дог цIенача наха тхоай оагIув хьаллацара, тха гIулакха уж мутIахьа хилара. Пурам да сона, из вежарий новкъостал дарах шоана, хIаьта шуга гIолла дерригача дунен халкъашта юкъерча болхлой болама, дерригача дунен тIарча къахьегамхошта советски халкъа цIенача дег тIара баркал ала. (**ЧIоаггIа тIоараш тох**).

Шийй оагIонгахьара советски болхлой класс, деррига тха халкъ а гIерт дунен халкъашта юкъерча болхлой класса шоаех бенна тешам ца боабе а из сийрдача кхоаненга кхоачаяра ше доахача толамашца цунна новкъостал де а. Оаха къайла кхахьац: тха никъ хала бар, эрий ара гIолла ихар тхо, шаьрдаланза долча наькъа такилгашка гIолла тIадийлар. Цхьабакъда, оаха гIад а даха тхоай опыт екъаргья кхыча мехкий къахьегамхощца, цу опыто цар никъ аттача боаккхаргболга а ховш.

Ше дегIаяра кердача заман чу еннай хIанз Советски Союз. Байракха тIа яздаь Машар, Къахьегам, Кортамукъале, Нийсхо, Вошал, Ираз яка сийлахь-доккхий дагалаттараш а долаш йола коммунистически общество хьалъяра Программа тIаийцай КПСС XXII-ча съездо. (**ДIаьхдаь тIоараш тох**). Из нийсхон общество, из дошо зама дагаяьллай наьха дукккхача тIехьенашта. Коммунистий, цар марксистко-ленински идеяй сий хилар да адамашта дагалаьтта дика мел дараш цар хьаллацар, эггара нийсагIа йола общество лаьттан тIа хьаяра цо тешаме никъ биллар. ХIанз, тха парте Программа йолча хана, хIаранена дика бIаргаго йиш я, коммунизм яхар фу я а цо наха фу беркат дахь а. Юххье денз чакхбаллалца цхьа уйла йолаш ба Программа чулоацам — «Деррига а сага духьа, сага вахар тоадар духьа». Тха мехка дукха хана денз халкъа енна я къахьега, салаIа, къавелча, цамогаш хилча, болх бе могаргдоацача ваьлча Iалашвара бокъо, деша бокъо. Тха мехка дешар а мах боацаш хьех, медицински гIулакх а мах боацаш ду. ХIанз тхо дIахо долх. Тхогахьа кIезиг-кIезига доаккхаш дизза вIаштIехьдоаккхаргда общества чотах бераши болх бе мел ца могараши кхоабилга, мах боацаш квартираш, коммунальни гIулакхаш, транспорт хулийтилга, болх беча моттигашка мах боацаш кхача (обедаш) хулийтилга. Вахара хьал дунен тIа эггара дикагIа долаш хургба советски нах. (**ТIоараш тох**).

Историе бакъдаьд, бокъонца йола демократи болхлой класса мара Iалашъе могарг ца хилар. Къиза диктатура лелаярца, дукхагIбарий лоIам IотеIабарца лаьттай, хIанз а латт Iаьдала керте ерригa эксплуататорски классаш. Оакхарий хьисапе, террористически методашца лелаю шоай диктатура империалистически буржуазе. Кхы классаш санна, даим шийй Iаьдал лоаттаде гIертац болхлой класс. Цо демократически методашца доал ду мехка, тIа-тIа дукхагIа уж шер а ю, эргайоахаш тоа а ю, массе тайпара нах юкъеоз паччахьалкхенна доал дара. Историе чухь духхьашха из хьахьекхар СССР болхлой классо. (**ТIоараш тох**).

Пролетариата диктатура хьисапе хьахинна Советски паччахьалкхе, социализм хьалъярцеи шерра коммунизм хьалъяра хана чу йоларцеи дерригача халкъа паччахьалкхе а хинна дIаэттай. Из болхлой класса сийлахь-йоккхача демократизма гуччахьара показатель я.

Коммунизм хьалъеш йола ха — из профсоюзнии кхычеи общественни организацей лоархIам дегIабоагIа ха я. Тха керттера никъ — из хьинар дегIадоаладар, беррига советски гражданаш общества гIулакхашта доал дара юкъеозар, общественни организацей хьинар лакхдари функцеш шеръяри. Цу хана къаьстта чIоагIа лакхлургба профсоюзий лоархIам.

Нагахьа санна вай мехкара беррига боахама, культурни, общественни болх Коммунистически парти санна волча опытни кормче леладеш долча кема хьисапе лаьрхIача, цунна уллув цу кема капитански тIаь тIа латт профсоюзаш а. (**ДIаьхдаь тIоараш тох**).

Мелла хинна а лоархIам болаш дола цхьаккха дош, профсоюзаш юкъейоацаш къоастадац тхогахьа. Профсоюзий декхар да боахама кулгалдеш бу шийй болх чIоагIбар, паччахьалкхенней общественни гIулакхаштеи доал де Iомабалара къахьегамхошта новкъостал дар, коммунистически къахьегам бахьан долаш лелаеча яхьа керте увттар, къахьегамхой материальни хьаштийи бокъонийи массаза йоакхо яр.

(**ДIахододар 2-ча оагIо тIа**).

СУРТА ТIА: трибуна тIа — СССР Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев.

Л. Портереи В. Соболевеи сурт.

ТАСС фотохроника.

ТОЛАМЦА ЧАКХДАККХА
семилетка кхоалагIа шу

Парте XXII-ча съезда соцамаша а кердача Программа а дегаш гIоз а даьха, Iилманеи, техниканеи карагIдаьнна керда дараши дикагIа барий опыти балха юкъе а озаш, вай ерригача Советски Союзе санна тIехь-тIехьагIа дукхагIа керда толамаш а доахаш шоай балха планаш тIеххоачашъеш боахк вай Нохч-ГIалгIай республика юртбоахама къахьегамхой.

Паччахьалкхенга дулх дохкара план иттлагIча декабре 121 процент кхоачашъяьй Ведана района, 112 процент кхоачашъяьй Ножай-Юрта района, 103 процент кхоачашъяьй Советски района, 100 совгIа процент кхоачашъяьй Курчалой района къахьегамхоша. Шура яккхара а паччахьалкхенга йоххара а планаш кхоачашъеш дика толамаш даьхад Ачхой-Мартана, Гудермеса, Надтеречни, Сунженски районий къахьегамхоша, хIаьта тха даккхарен, фуаш гулдарен, уж паччахьалкхенга дохкарен планаш тIеххоачашъяьй Ножай-Юрта а иштта цхьайолча а районаша. Тха даккхара а дохкара а план цхьоалагIча декабре 102 процент кхоачашъяьй ерригача республике.

Грозненски района «Советская Россия» яхача колхоза къахьегамхоша парте XXII-гIа съезд хиннача деношка кхоачашъяьй паччахьалкхенга дулхи шурен дохкара планаш. Шура йохкара план тIеххоачашъяьй «Ингушский» совхоза шоллагIча отделене а. «Назрановский» совхоза Аьлти-Юртарча отделене ферма, шера йоагIа паччахьалкхенна шура дIаялара план 11 бетта кхоачаш а яь, укх бетта семилетка диълагIча шера чотах шура дIалуш я. Цу ферма дояркас Барахоева Лемкас шийгарча хIара Iаттагара 11 бетта 4031 килограмм шура яьккхай. Дика болх баьб цу ферма дояркаша Мальсагова Лемкаси Барахоева Седамен а.

Цхьабакъда, из иштта дале а соахка иттлагIча декабре паччахьалкхенга дулх дохкара план вай ерригача республике 103 процент кхоачашъяь хиннаяле укх шера 91 процент мара яьяц, фуаш дохкара план 98 процент кхоачашъяь хиннаяле укх шера 80 процент мара яьяц. Паччахьалкхенга дулхи фуаши дохкара планаш кхоачашъяра цу тайпара республика соахкарчул тIехьайисара къаьстта бехке ба иттлагIча декабре дулх дохкара план 64 процент мара кхоачаш ца яьча Наьсарен района, 69 процент мара кхоачаш ца яьча МагIалбика зона, 88 процент мара кхоачаш ца яьча Грозненски района, иштта цхьайолча кхыча районий кулгалхой. Фуаш гулдареи дохкареи планаш кхоачашъяра а иштта республика тIехьатетт цу районаша. ХIаьта шура соахкарчул а кIезигагIа яьккхай Каргалински районеи МагIалбика зонеи.

МалагIа бахьанаш да лаьтташ, хьалаш, торонаш дукха эргалонаш йоацаш цаIаш доллашехьа а цхьайолча районаша, совхозаша, колхозаша шоай балха планаш а социалистически декхараш а кхоачаш ца дар?

Цхьайолча моттигашка цу тайпара балхаш во лелара керттера бахьан да цу балхашта хьалхле лелаераша доал во деш хилар. Шура йоаккхилга лакхдара октябрь беттехье а детта доахан чу а оттадаь Iай санна кхаба аьнна долашехьа Наьсарен района, МагIалбика зона, кхыча районий цхьайолча фермаша из болх баьбац. Хьайбашта рационах хьожабаь фуъ, барда, силос, кхыдола доакъар дIатийннадац Урус-Мартана района «Горец» яхача совхоза шоллагIчеи йиълагIчеи отделеней фермашка, Наьсарен, Шелковской, кхыча районий дуккхача фермашка. Дукха хьайбаш доаду, ца эшаш дукха шура йоаю боахамий чурча гIулакхашта. Шура дIаялара социалистически декхараш меттел планаш а гаьнна кхоачаш ца яьча Наьсарен, Первомайски, Шалински районаша шура йоаккхилга лохдалийтад тIеххьарча итт дийнахьа. Цу тайпара кхы а дукха кхоачамбоацараш да хьайбаш леладеча балхашта юкъе.

Шу йисте дала дукха ха йисаяц. Цудухьа районий, совхозий, колхозий кулгалхоша берригa юртбоахама специалисташ, хьайбашца болх бераш, коммунисташ, комсомольцаш оарцагIбаха беза юхейисача кIезигача хана хьайбай продукташ яхара а уж паччахьалкхенга йохкара а планаши социалистически декхараши дизза кхоачашдара. Боахамий ерригача чурча торонех бизза пайда эца беза. Дерригача хьайбашта, къаьстта деттача доаханна, уж Iан хана цIенача лоаттадеш, царна рационо маяххара шортта тайп-тайпара фуъ, барда, силос, кхыдола доакъар телаш гIулакх де деза.

ХIара доярка шийй доахан ше детта деза. Цхьайолча фермашка доякаш ханнахьа балха ца ухаш, цхьанне доахан шоллагIчо ха йоацача хана детташ моттигаш нийсъеннай. Из тайпа гIулакх вIалла а мегаргдолаш дац.

Берригача къахьегамхой хьинар, цар балхацара безам айбара Iалаьмате боккха лоархIам болаш да царна юкъе беш бола кхетама болх лакхбелга. Цудухьа парте XXII-ча съезда соцамех, парте кердача Программах, советски мехка чурча а арарча а гIулакхех, царех хетта царна шоашта хьалхашка латтача декхарех уж дIакхетабеш беседаш еш, докладаш, лекцеш ешаш балхаш де деза.

Партен правительствай шоашта хьалхашка оттадаь декхар — хIара 100 гектар оахача лаьттана лаьрхIа 75 центнери кхыча лаьттай 100 гектара лаьрхIа 16 центнери доадаьча хьайбай дулх доаккхилга — дIахо кхоачашдара беррига шоай низ а хьинар а тIадахийта деза берригача юртбоахама къахьегамхоша.

Н. С. ХРУЩЕВА къамаьлах йистедоалар

(Долалур 1-ча оагIо тIа).

Новкъостий! ПхелагIча Дерригдунен профсоюзий конгресса ден повестке латта дешаш хIара къахьегача сага, моллагIча мехка из вахе а, са латташ да. Къахьегамхой хьашташ бахьан долаш ше лоаттабеча къовсамца дунен массадолча доакъошкарча къахьегама наха хьалхашка чIоаггIа ший сий даьккхад Дерригдунен профсоюзий федераце. Ца хувцаш классови позицеш хьал а лоаттаеш, ВФП хадданза къовсам лелабу капиталистически мехкашкарча болхлой класса бокъонаш шеръяр духьа, цо дIадехаш дола социальнии экономически хIамаш кхоачашдар духьа. Къахьегамхоша къаьстта чIоагIа мах беш гIулакх да, машар Iалашбари чIоагIбари духьа, тайп-тайпара социальни строяш йола паччахьалкхенаш машаре яхар духьа, массане а цIендаь герз дIадаккхар духьа, эхь дайна колониальни система цIенъяь дIаяккхар духьа ВФП лаьрхIаи массазеи къовсам лоаттабар. (ТIоараш тох).

ХIанзарча хьалашка дерригача дешай дош да машара тIехьа, термоядерни тIом ца хилийтара тIехьа лоаттабу къовсам. Империалистически паччахьалкхений агрессивни гIозараша сихдаь герз хьадара политика дIахьу, тIема кхерама шира кхуврчаш летаду, кердадараш хьаду, «шийла тIом» айбу, хIаьта эггара хьаьрагIчар бIайхача тIема гуччахьа тIахьех. ХIанз цIаккха ца хиннача тайпара лоархIам болаш да деррига низаш тIема кхерама духьал лоаттабеча къовсама оарцагIа дахар.

Исторе машар лорабара къаьстта декхар тIадиллад дунен болхлой классана. ХIанзарча хьалашка болхлой болама хIара деятель, хIара болхло шешийга ца хьаттача варгвац: тIом ца хилийтара тIехьа лоаттабеча къовсаме машар беза къахьегамхой низаш оарцагIа доахаш а кхотадеш а де мел дезар даьдий-теш, аьнна.

Цу хьакъехьа хьалхара а керттера а ловза гIа ба сихдаь герз хьаделга соцадари массане а деррига герз Iодиллара тIехьа лоаттабу къовсами. Герз хьадаро Iалаьмате дукха рузкъа дIаIовд. ХIанзалца хIанз миссел дукха материальни рузкъа дIадахийтадац адамий общества нах боабу герз кийчдеш. ТIемаштеи царна еча кийчоннеи хьалхарча ах бIаь шера дерригача дунен тIа дIаяхийта расходаш йиъ триллион доллар совгIа хилар. Из Iалаьмате дукха рузкъа да, цунах мах боацаш ялатаца ах бIаь шера дунен тIа мел вола саг кхоабалургва, 500 миллион болча дезала дика чубаха цIенош хьалдергда. Къаьстта лакхъеннай укх тIеххьарча хана тIема кхоачамашка дIаухийта расходаш. Сихдаь герз хьадарга тIа-тIа дукхагIа миллиардаш дIа а ухийташ, буржуазе болхлочун багара маькх дIайоаккх, цун берашкара шура йоаккх. Эггара кхерамегIа дар да нах хIалак бергбола герз дуккха Iовш латташ хилар. Къахьегамхой экономически хьашташ лораделга кердача тIема духьал, герз хьадара духьал лоаттабеча къовсамца хадданза дувзаденна да.

Тайп-тайпара социальни строй йола паччахьалкхенаш машаре яхара ленински нийса политика хадданза дIа а хьош, дунен халкъаша тIахьожам а лоаттабеш массане а деррига герз Iодиллара тIехьа а я, хьадда тIехьа а хургья Советски Союз, керда тIом ца хилийта ший де йиш мел яр а дергда. (ДIаьхдаь тIоараш тох).

ТIом ца болабайтар духьа шоай ханнахьа кхерам боацача даха деза тIема кхерама кхуврчаш, переговорий наьъкаца къоастае еза къовсаме латта дунен халкъий проблемаш.

Империалисташ шоашта дездзача тайпара къоастае безам болаш бар дунен халкъий проблемаш: Куба хIалак е, Африка, Азе, Латински Америка халкъий къамаш - мукъадахара болам цIела корчабеш бохабе, Германски Демократически Республика дIакхалла, хIаьта нагахьа санна моге, кхыдола социалистически мехкаш а. Цхьабакъда, оаха яха а яьхад, яха а ях царга: оаш, господаш, уйла реалистически яц! Хьалха хиннача тайпара яц хIанз дунен тIара низий соотношени. Эксплуататораша шоай хьаштдолчча бесса дуненна доал деш хинна ха дIаьяьннай. Духхьал кхетам боацача наха мара е йиш яц халкъашта юха а колониализмаи империализмаи гIабаш тохарах йола уйлаш. Из хургдац, господаш! ЦIаккха а хургдац! (ЧIоаггIа, дIаьхдаь тIоараш тох).

Ховш ма дий, империализма акха оамал хувца ца ялар, империализм машар безаш а хинна дIаэттаяц. Цун сутарал лаьгIъеннаяц. Деррига гIулакх латт дунен тIа Iалаьмате доккхий хувцамаш хиларах. Империализма цхьаболча викалаша дикка цIенбе беза шоай хьоа, из дикагIа кхетадергдолаш. (ТIоараш тох). ХIанззехьа а миллиард совгIа нах болаш йола Советски Союзи кхыдола социалистически мехкаши хьахиларах, цар экономика, Iилма, техника дегIайоагIаш толамаш дахарах дунен тIарча болхлой классо хьаьй агрессораш совцабара а паччахьалкхенашта юкъе тIом ца хилийтара а эша низ бола материальни база. (ТIоараш тох). ТIема низашта духьал оттаде хIама да цунга хIанз.

Хьалха империализма низашта духьал даккха болхлой класс кхотаялари воай идеяши мара яцар вайга. Цхьабакъда, империалисташка герз дар, шоашта товча тайпара тIом хьоабе йиш яр империалистий. ХIанз дунен тIа кхыдола хьал да. ХIанз, пролетареш кхотабенна хиларал, кхотабаларал совгIа, марксизма-ленинизма идеяйл совгIа, дунен тIа да миллиард совгIа саг ваха социалистически мехкаш. Цу мехкашка я низ бола армеш, цу мехкий я тоалуш йола экономика, чIоагIа дегIаена техника, хьалха латта Iилма, культура. (ЧIоаггIа, дIаьхдаь тIоараш тох). Цудухьа, дунен тIом ца хулийташ соцабе йиш йолаш хиларах дувцаш, тIемах кIалхара дахар дехаш дуIаш дац оаха, дIахьувкх социалистически лагера низ, из чIоагIа хилар, марксистски-ленински идеяй низ, машара тIехьа къовсам лоаттабеча халкъий низ! Нагахьа санна агрессоро тIом хьоабой, агрессоро техача хIаманна духьал меттахьа чIоагIа хIама тохаргья Советски Арме! (ДIаьхдаь тIоараш тох).

Кхерам тIатувсаш къамаьлаш ду Хрущева, аьнна, моастагIашка ала йиш хургйоацаш, текста тIара а ваьнна дIааргда аз: оаха цхьаннена а кхерам тIатувсац. Машараи герз дIадаккхараи тIахьех Советски правительства. Оаха алхха дIахойт дIайхача кортошта: нагахьа санна машар безаш оаха ду тIахьехамаш кхета а ца деш, социалистически мехкашта духьал оаш тIом хьоабойя — шоаш хIалак хиларга кхоачаргда шо. (ДIаьхдаь тIоараш тох). Шоай лергаш гуш санна мара, котало бIаргагургьяц шоана. (Залера нах хьов). ТIема низашта духьал баккха низ болаш я социалистически лагерь. (ЧIоаггIа тIоараш тох).

Из бIарга ца довр дерригача дунен тIарча болхлой класса торонаш уж ярел кIезигагIеи империализма низаш дарел дукхагIеи лерхIилга да. Дунен халкъашта юкъерча отношеней керттера фактор империализм йоацача хьалашка политика къоастам нийса бара боккха лоархIам болаш да из дош ше мадарра кхетадеш хулга.

Лоаттам ишта а кхетабеш лелаю оаха тхоай политика. Ер да цхьа масала. Термоядерни герзашта тохкамаш даьд оаха. Новкъа дале а, цхьабараша хIанз а кхетадаьдац из оаха даьр нийса а динза ца доалаш а хилар. Из гIулакх Iалаьмате боккха лоархIам болаш дар машар ца бохийтара. Уж тохкамаш дарах империалистически агрессораш юхатохара эша низ болаш дола керда герз — 50 миллион тоннагара 100 миллион тоннага кхаччалца низ болаш йола термоядерни бомбаш кхаьчар социализма низашка, дунен халкъашта юкъерча болхлой боламга. Из Iалаьмате боккха низ ба, новкъостий!

ХIалак бара средстваш-м я уж. Айя хIаьта, Даллеса политика, «низа позице» тIара политика дIахо лелаеш ма йий империалистически лагерь. Нагахьа санна жIаргацеи дуIашцеи накъа а даха, гора а этта, адамаш хIалак ма де, аьнна, тхо империалисташкара деха эттача уж тхох беларгбар, тхо низ боацаши шоаш низ болаши хилар кхетадергдар цар цох. Из дара меттел оаха царга ях: господаш империалисташ, гола тохача моттигашка сабарегIа хилалаш! (Залера нах хьов, чIоаггIа тIоараш тох). Нагахьа санна «низа позице» тIара политика лелае безам болаш шо дале, шун низа духьал оттаргбола низ ер ба шоана, хIа шоай, ер ба шоана из! Шун-м хIанз а мичай 50 миллионии 100 миллионии бомбаш, цхьабакъда, Советски Союзага-м хIанззехьа а 100 миллионничарел йоккхагIа яраш а я. (ТIоараш тох). Оаха кхувса а кхувсац е цIаккха а кхоссарг а дац из герз моллагIа даь кхерамца хIама дар духьа. Кхоссаргдац! Цхьабакъда, оаха из герз кхоссаргда, нагахьа санна социалистически мехкашта духьал моастагIаша тIом хьоабойя. Из диц ца долийташ хилба из ха дезаш бараш. (Залера нах хьов, чIоаггIа тIоараш тох). Цудухьа хIанз, тIом хьоабергба, е хьоабергбац яхача деша империалисташа къоастам беча хана, Дамоклова тур санна, даиман цар кортош тIа Iочуохкаенна ядаргья 50-и 100-и мегатонни советски бомбаш. (ТIоараш тох). Хоатталу, малагIа роль йолаш да Советски паччахьалкхенна карара ракетно-ядерни герзаш? Агрессивность йоаллаш, империалистически оакхарал доалдолаш долий-теш уж? Сона хетаргахьа, новкъостий, империалистий агрессивни уйла юхаетта низ бола фактор я тхогара ракетно-ядерни герзаш. (ТIоараш тох).

Германски дош къоастаделга ше дувцача хана «каралоацама мехкаш» да аьннад Хрущева цхьайолча малхбузен европейски паччахьалкхех, яхаш, дувц малхбузехьарча кепа йоазоно. Каралоацама вилла цхьаккха хулга хьаштдац тхона, цхьаккха а кхераве безам болаш дац тхо, тхона дезар да герз дIадоаккхилгеи Iайна герзаш хIалакделгеи, тхо машареи доттагIал долаши даха безам болаш да дерригача халкъашца. Из да оаха де лерхIа керттерадар, тха идеалаш! (ЧIоаггIа тIоараш тох).

Цхьабакъда, господаш, — дунен халкъашта юкъера дешаш къоастаделга а машар Iалашбелга а дуккхача хьале царех тийша долча малхбузен паччахьалкхений доалерча гIозарашка да са къамаьл, — диц ма де оаха яхар: Украина аренашка гIолла прогулка е, Москва дIалаца, Волгага кхача кийчлуш Гитлер хиннача тайпара, прогулка хургьяц цох хIанз. Волгага хьа-м кхаьчавар из, цхьабакъда, валар Берлине хилар-кх. (ДIаьхдаь тIоараш тох).

Оаха дIатешабу империалисташ, хIанз царга торо хургьяц Украина аренашка гIолла, Советски Союза кхашка гIолла болар де, хIана аьлча, нагахьа санна тIом хуле, из хьалха хиннар санна боацаш, кхыча тайпарара тIом хургба. Хьаштдоллаш волча агрессора бIогоравоаккхаш хIама юхатохаргья, хIана аьлча, дунен букъ тIа хьаштдолчча моттиге уж дIакхоачаде йиш йолаш, селла низ кхоачаш я термоядерни герзаш эшшача дIакхоачадара средстваш. Нагахьа санна Юрий Гагаринеи Герман Титовеи космически кемаш оахош лаьрххIача моттиге Iодоссаде тха низ кхаьчабале, тхога йиш я кхы тайпа «мухь» царна тIаботта а тхоай хьаштдолчча уж «Iодоссаде а». (ТIоараш тох).

Истори малагIча лостамах дегIаухаргда, яхаш, бола вай къовсам къоастабергбар тIом а боацаш, машарера экономически яхь йолга кертах гIор йоаллаш болча политикашка дIакхетадайтар духьа дувц из. Нагахьа санна шоаш, империализма идеологаш, капиталистически строй йохаргйоацаш чIоагIа хиларах тешаш бале, герзех ка а хIана етт оаш, социалистически мехкашта духьал тIом хьоабе а хIана гIерт шо? Хьахьокха, фу дулургдолаш я капитализм. Ханага диллача тхол доккхагIа ма дий шо, цхьабакъда, сурт оттадеш аьлча, капитализмаца яхь лаца кийча долаш, селла маьженаш чIоагIъенна бер да хIанз социализм! (ЧIоаггIа, дIаьхдаь тIоараш тох).

Дуненна йовзаш я ткъаь шера оттаяь тха Программа. Оаха ях, цу юкъагIа керттерча даькъа, коммунизм хьалъергья, коммунизма материально-технически база хьалъергья. Оаш ма яхий марксизма-ленинизма хьехам нийса бац. Нагахьа санна из ишта дале, из шоана пайдана ма дий, тхо нийса йоацача позицеш тIа латташ хилар. Ак, господаш капиталисташ, коммунизм ювцаш кхычарна яздеча ханарчул хьаькъал долацагIа хул шо оаш шоайла къамаьлаш деча хана. (Залера нах хьов. ТIоараш тох). Капиталистически дунен тIарча хьаькъал долашагIа болча наха кхетаду керда хьалъайлуш йоагIа общество капитализманна метта дIаоттаргйолга.

Тхо тхоай идеех теш, марксизма-ленинизма идеяш цIаккха а лерг ца хиларах теш, алхха цу наькъаца мара адамаш иразага кхоачарг ца хиларах теш. (ЧIоаггIа, дIаьхдаь тIоараш тох).

Сона хов укх залера цхьабараш коммунисташ боацилга, марксизма-ленинизма идеяшта мутIахьа боацаш нах а укхаза хилар. Из, новкъостийи доттагIийи, хIара сага ши-ший гIулакх да. Цхьабакъда, сона а эгIаз ма аха, сона а мукъаба, марксизма-ленинизма идеех теша. Тахан ца кхетадой а, кхоана шоах дуккханеша а кхетадергда уж идеяш сийлахь-йоккхий хилар. Эггара дикагIа вола хьехархо ва вахар, истори, цо кхетам лургба! Со а хиннавац Iовешшехь а коммунист, капиталисташа цу гIулакха Iома а ваь, хилар сох коммунист! (Залера нах хьов. ЧIоаггIа, дIаьхдаь тIоараш тох).

Ядерни тохкамаш дар адамий унахцIенонна зене хилар новкъа долаш ба тайп-тайпарча мехкашкара цIенача дагара бола дуккха нах. Оаха кхетадеш да из царна новкъа хилар, хIаьта термоядерни бомбаш лелхийтилга соцадара тIаккхувш а да тхо. Цхьабакъда, тIема кхерам тIатувсаш империалисташ болча хана, социализма мехкашта эггара хьалха дагадалланза ца доалар да, тохкамаш деча хана хула радиоактивни осадкаш дагакхоабилга а доацаш, бIарчча городаши миллионаш нахи хIалак бе ядерни бомбаш ца йолайолийтилга.

Новкъостий! Тайп-тайпарча нахаца къамаьлаш деча хана со, СССР Министрий Совета Председатель се хиларах тарра, дIайовзийта езаш хул машар безаш йола тхоай арахьара политика. Шоай мехкашка ядерни герзаш Iоадеш, тхо тIемаца кхераде гIерташ ба империалисташ, хIаьта агрессор юхатохаш дола низ бола термоядерни герз тхоай хьаде йиш йоллашехь а тхо из ца деш Iийча, тхо тIадоагIар фуд ца ховш а эсала а нах хургдар. Из бахьан долаш наьха унахцIено талхарг ма йий йоах цхьаццабараша. ХIаьта нагахьа санна оаха цу тайпара герз хьа ца дича, тхо герз а доацаш дусаргдар герзех кийчъеннача империалистически лагера хьалхашка.

ТIаккха аз цу тайпарча нахага оал оаха хьа мел даьр хIалак даь ца Iеш, социалистически мехкашкара халкъаш шоаш а хIалак де могаргдолаш империалистически доалахой болча хьалашка, оахош из кхетадешшехь а, фо бIех ца дар духьа кхыметтел тохкамий лелхамаш а ца деш Iийча бакъахьа хетар шоана.

Ак, господаш империалисташ, нагахьа санна тхо хIалак де безам болаш шо дале, оаха долла хIама дергда шоана хетар чакх ца далийта, хIаьта нагахьа санна оаш тIом хьоабойя, тIемаш хьедеш йола империализм цу тIемах цIенъенна хIалак яра мел эшар а дергда оаха. Нагахьа санна ядерни тIема цIералла адамаш доаде кийчлуш империалисташ боахкаш хилча, тIаккха цIена фо сенна эш? Из деррига кхета а ца дича, империалистически агрессорашта бIогора боахаш юха хIама тоха кийчо а ца йича фу паччахьалкхен деятелаш хургдар тхох. Советски кулгалду деятелаш а, сай халкъ тийша а тийша оттаваь вола Советски Союза Министрий Совета Председатель хиларах тарра, парти тийша а тийша оттаваь вола тхоай парте Центральни Комитета секретарь хиларах тарра, се а ва аз вувцар, хIана аьлча оаха тхоай политикана телача а дIахо йодача хана тергболча а лостамах тийша дукха хIамаш да.

Сона хет, тха машар безаш йола арахьара политика — алхха цаI мара йоаца нийса, марксистско-ленински я, аьнна. Оаха лаьца оаха хьалхе лелаю, оаха дIахьош бола никъ эггара чIоагIагIа халкъашта эшшача тайпара нийса никъ ба. (ДIаьхдаь тIоараш тох).

Ядерни герза деш дола тохкамаш оаха гIад а даха соцадарал совгIа, из хьа ца деш соцадарцеи Iоаяь цун запасаш хIалакьяь дIаяхарцеи бокъонца цунах адамаш мукъа а доахаргдар. Оаха дIаьяьхад малхбузехьарча мехкий доал деча гIозарашка, хIанз цIаькха а ях: кхыча мехкашца «низа позицера» политика ма лелае, массане а цIендаь герз дIадаккхара барта дувла, тIаккха атомни тохкамаш дарах дола дош ше юкъера даргда.

Оаха кхетаду тохкамаш зене хилар, тхона хов цар фо бIехделга. Оаха уж тохкамаш деча хана империалисташа чIоагIа дувц царех доала зе. ХIаьта цар шоаш тохкамаш деча хана, хIама хьоаха ца дар гIойленагIа лоархI цар.

ХIанз Советски Союзо керда предложенеш еннай ядерни тохкамаш соцадара соглашени яра хьакъехьа а атомни герз долаш йолча державаша цу соглашене хьакъехьа переговораш лоаттаеча хана тохкамаш дергдоацаш а. Фу хул цунах? Оаха кхайкарал даь доллашехьа а малхбузехьарча мехкаша ядерни герза керда тохкамаш ду. Цунах оаха бе боаггIаш бола социам бу. Цо тхо декхарийла ду Малхбузехьа еш йола тIема кийчо чIоагIа теркалъе, цо тхона бокъо лу нагахьа санна эше, социалистически лагера низ дIахо чIоагIбар духьа кхы а тхоай тохкамаш де. ХIаьта шоана дика ма хой, социализма мехкий беррига низ машара гIулакха тIаберзабаь болга. (ТIоараш тох).

Оаха хьалхагIа а яьхад, хIанз а ях, тIом ца хилча баргбоацаш бац. ВIашагIкхийтта социалистически лагера, машар безаш долча социалистически доацача мехкий болхлой класса, профсоюзий, къамий-кортамукъален низаш дуккха а чIоагIагIа да империалистически лагера низел. Цу низашта могаргда тIом юхатоха, нагахьа санна уж кхотаденна хуле, керда тIом хьоабе безам болча империализмана духьала цар чIоаггIа къовсам лоаттабойя.

КIезига къахьега дезац, халкъий лоIами цар суверенни бокъонаши лархIа а лоархIаш, машареи нийсхони гIулакха дунен халкъашта юкъера проблемаш къоастаяра. Империализма агрессивни низашта машарца уж къоастае ца лар да деррига а. Советски правительства предложени еннаяр германски машара договор де а, Малхбузен Берлинера хьал лер тIа даккха а, цу тайппара машара гIулакх чIоагIде а, аьнна. Машар безаш йолча цу предложенешта империалистически державаша жоп делар тIема истереца, герз дукхагIа хьаде доладарца, Европера шоай герзацара низаш совдаха, мобилизационни гIулакхаш чакхдаха, нагахьа санна Советски Союзо германски машара договор дойя, гуччахьа тIемаца кхерам тIатувса йолаелар уж. Цхьабакъда, тхо кхерадулургдац.

Герз дукхагIа малагIчар Iоаду хьажа тхоца къовсабала безам болаш хила мег империалисташ. Цар совъяьхай шоай тIема бюджеташ, оаха а совъяьхай. ХIанзза чакхъяьннай СССР Лакхехьарча Совета сесси, хIаьта цига чIоагIъяь бюджет шоана бIарга ма яйнайий. Цу бюджета тIа оаха белгалдаьд заводаш хьалъелга а, чуIе цIенош хьалделга а, больницей сеть, школаш, кхыяраш дегIайоалаелга а, цхьабакъда, тхо дицденнадац эшшача боарамера ахча обороньна хьожаде а.

Цу тайппара, господаш капиталисташ, нагахьа санна цу деша тхоца яхь лаца шун безам бале, цига а эшаргда шо, хIана аьлча тха экономика, тха советски система, тха социалистически паччахьалкхе тIаийцача коммунизм хьалъяра Программага хьежжа экономикеи культуреи сихха дегIайоагIилга Iалащде а цу цхьан ханна тха мехка оборона эшшача боараме лоаттае а йиш йолаш я. (ДIаьхдаь тIоараш тох).

Тхо тIехьа да германски деша хьакъехьа переговораш яра, цхьабакъда, бокъонца йола переговораш, вешта аьлча дош машарца къоастадара, дунен шолагIча тIемах юхедиса гIулакхаш дIадахара хьакъехьара переговораш. Цхьабакъда, цхьаболча Малхбузехьарча паччахьалкхений деятелий безам бар переговораш Малхбузен Берлинера оккупационни режим чIоагIъяреи «тоаяреи» хьакъехьарча деша тIа соцае. Кхыметтел Малхбузен Берлин Малхбузен Германеца ювзаргйола цхьа дунен халкъашта юкъера коридор йиллара а хIаьта тхона цу коридора чу гIолла никъ хьехаргбола гIулакх далара а хьакъехьа оттаяь предложени а я хьалха тувсаш.

Тамашийна нах ба, уж летаргически набарах боахк, цар Советски Iаьдал даьннача хьалхарча шерашка хиннар санна паччахьалкхе лоархI Советски Союз хIанз а аьнна, хеталу. Берий трусикаш дIа а яьха, дай хачеш оаха тIайийха-м дукха хама йий. (Залера бараш хьов, тIоараш тох). Из идея авторашa шоаш а цIенхаштта ца лоархIаш хилар кхетаде деза цунах. Селлара эсала гIулакх оаха тхоашта хьатIаэцара тхо раьза де безам болаш бац-хьогI уж? Из идея реальни ца хилари проблема къоастаяра цо новкъостал деш ца хилари кхетаде деза ха хьакхаьчай.

Германски дош эггара нийсагIа къоастаделга хургда шинна а германски паччахьалкхенца машара договор дарах, Малхбузен Берлинах мукъа город ярах, Малхбузен Берлине паргIатта чува йиш хилийтарах, уж бувзама наьъкаш ший территоре гIолла чакхдоалача мехкаца барта а долаш. Из я германски дош нийса къоастадеш йола. Советски Союзои ерригача социалистически лагерои хьаллоацаш а хьаллоацаргйолаш а йола решени.

Агрессораш юхатохара оарцагIдаха деза машар безаш дола деррига низаш, эггара хьалха дунен халкъашта юкъерча болхлой класса дараш а доахаш. Болхлой класса деррига низаш оарцагIдахара, керда тIом кийчберашта хIама юхатохара хIанз а деррига даьдаьннадац аз аьлча, айса яхар оаш бакъдергда мотт сона. ХIалаквеш бола керда тIом ца хилар социалистически мехкий болхлоштачул кIезигагIа хьаштдолаш дац ВIашагIкхийттача Штатий, Малхбузен Германе, Англе, Франце, Японе, Итале, кхыча капиталистически паччахьалкхений болхлошта а. Боарам боацаш чIоагIа дегIаьякха торонаш я хIанз дунен халкъашта юкъерча болхлой класса, хIаьта, нагахьа санна цо царех пайда эце, адамашта машар хургба. (ТIоараш тох).

Машара гIулакх чIоагIдара, адамий прогрессана боккха лоархIам болаш да эхь дайна колониализма система дIаяккхар. Тхо тIехьа да дерригача халкъаша шоай кхел шоаш къоастаяра, къаьнарча а кердача а колонизаторех уж мукъа хилара. Азе, Африка, Латински Америка халкъашта эшац колонизаторий хьехамаш. Цу халкъаша малагIа никъ хоржаргба яхар, — из цар шоай чура гIулакх да. Колонизаторашца къовсам лоаттабеш йоккха школа яьккха долча халкъашта шоашта ховргда шоай вахар мишта хьалде деза а хьангара хьокхам эца беза а. ЛоархIам болаш да, цу массадолча мехкашка болхлой класс ебаш хилар, хIаьта цу класса дика хов, гIулакх малагIча оагIорахьа а мишта а кхоачашде деза. Африка, Азе, Латински Америка дерригача халкъашта кортамукъале хилар, колониализмах юхедиса гIулакхаш царна тIера дIадалар, ираз долаш, даькъала уж хилар лов тхона. (ДIаьхдаь тIоараш тох).

Новкъостий! Советски Союза болхлой класс, тха мехкара беррига къахьегамхой массаза а мутIахьа ба капиталистически мехкашкарча, классага гIолларча шоай вежарашта, цар чIоаггIа къоабалбу цар турпалера къовсам. Цар дизза хьаллоац монополей Iазапа духьал тIа-тIа чIоагIагIа болхлой классага къовсам лоаттабайтар духьа Дерригдунен профсоюзий федераце чIоаггIа хьега къа. Болхлой класси цун организацеши эксплуататоращца барта гIолга ца а леладеш, классови къовсам лоаттабелга — из я пролетарски болама сийлахь-йоккха принцип, цо керда коталонаш йоахаргхиларах дола керттера хьал.

Болхлой болама аьттув балара, вай конгрессе из нийса белгалдоаккхача тайпара, боккха лоархIам болаш да болхлой класса ерригача отрядаша шоай гIулакхаш цхьоагIо йолаш чакхдоахилга. ХIанз дерригача дунен тIара реакце низаш прогрессивнии хьалха латташи мел дар тоIадар духьа цхьан кхеташ долча хана, тоаде йиш йоаца гIалат хургдар, нагахьа санна болхлой болам къамий квартирашкеи профсоюзашкеи гIолла дIа-юха бекъабелча, болхлой болама низ бола фронт дунен халкъашта юкъерча реакце фронта духьала ца яьккхача.

Профсоюзаша, парте боацача дуккхача наьха болхлой класса организацеш шоаш хиларах тарра, тайп-тайпара политически дынеи уйлаш йола дуккха къахьегамхой чулоац. Цо шерра торонаш хьаелл къахьегамхой классови хьашташ бахьан долаш лоаттабеча къовсаме профсоюзаша шоай гIулакхаш цхьоагIонца чакхдахара а гIулакхаца вIаши бувзам лоаттабара а. Ховш ма дий, юкъара класса позицеш лелаеш барий барт вIашагIкхетаргболга а цхьа платформеи шоай гIулакхаш чакхдахара гIойленагIа йола цхьоагIон формеи царна карайоагIаргйолга а. (ТIоараш тох). Тайп-тайпарча профсоюзни организацей викалаш цхьан истола хьалхашка Iоховша беза а болхлой хьашташ бахьан долаш лоаттабеча къовсама, тIема кхерама духьала, машар, вахара бокъонаш, къамий лоIам, социальни прогресс бахьан долаш лоаттабеча къовсама платформа белгалъе еза а ха хьакхаьчай. Массадолча мехкашкарча болхлой класса хьашташ а цаIаш да, уйла а цаI я, беррига болхлой вежарий ба. «Массе а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!» яхача боевой девизо нийса никъ хьех болхлой класса идеалаш чакхъяхара. (ДIаьхдаь тIоараш тох).

Новкъостий! Машареи хIама хьакхоллареи лозунгашца хьахиннаб Советий Мохк. Цу дикача уйлашта хетаду цо ше мел хьега къа. ШоллагIа дунен тIом лаьттача шерашка советски халкъо оакхарий хьисапе бийрзача фашистски варвараша хьоабаьча тIема дукхагIа йола халонаш шийна хьатIа а ийца, уж боха а баь, цивилизации дуккха халкъаши хIалак хургдолчареи довргдолчареи кIалхардаьхар. ТIема кхерама духьала, дуне унзарча ядерни тIема кIалхара даккхар духьа лоаттабеча къовсаме керттера дукъ ше хьу советски халкъо хIанз а. Тха парте Программа тIа оттаьча арахьарча политика керттера дагалаттар да машар безаш долча дерригача халкъашца цхьана хIалаквеш болча дунен тIемах адамаш мукъадоахилга. Машаре, хIама хьакхолла къахьегаш доалл тха халкъ.

БIазза хозачул цкъа бIаргадайча дикагIа да, яхаш да. Цудухьа Советски правительства бех конгрессе дакъа лоацаш бараш советски халкъа вахар, тха боахама, культурни, общественни организацей болх бовза. Шоана бIаргагургда, тха ерригача организацеша, кулг вIашка ца дуллаш, халкъа вахар тоадар духьа, болхлой класса, колхозхой, интеллигенце хьашташ кхоачашдар духьа болх беш хилар. Укх денношка укх зала лоаллаха ший болх дIабихьар СССР Лакхехьарча Совето — Советски паччахьалкхен эггара лакхерча органо. 1962 шера халкъа боахам дегIабоалабара план ювцаш бар депутаташ, хIаьта цар из чIоагI а йир. Цу тайппара Лакхехьарча Совето дийцар коммунизм хьалъяра Программа практически кхоачашъяра дешаш. Цо цIаьхха а чIоаггIа тешал ду, советски халкъа машар чIоаггIа хьашт хилара, машар бахьан долаш цо лерагIа а тешшаме а къовсам лоаттабаьи, лоаттабеши, лоаттабергболаши хилара. Советски халкъои цун организацешеи кулг кховдаду керда дунен тIом дIабаккхар духьа лоаттабеча къовсаме барта хила безам болаш мел волчунга. (ДIаьхдаь тIоараш тох).

Мукъаба сона, деза новкъостий, оаш шоай бехктохкамера мисси кхоачашъеча, халкъий доккхагIа дола хьашташ бахьан долаш, машар, къамий лоIам, социальни прогресс бахьан долаш лоаттабеча къовсаме шо даькъала дувца. (ДIаьхдаь тIоараш тох).

Даькъала хийла дунен халкъашта юкъера болхлой класс — хIанзарча хана хьалхле лелаю низ! (ЧIоаггIа тIоараш тох).

Даькъала хилда массе мехкашкарча къахьегамхой барт, цхьоагIо, вошал! (ЧIоаггIа тIоараш тох).

Даькъала хилба дунен тIара IоагIа машар! (ЧIоаггIа, дIаьхдаь тIоараш тох, овацега а доалаш. Берригаш а хьалгIовтт. Дуккхача къамий меттала моаршал телаш цIоагIарч детт. Конгрессе дакъа лоацараша чIоаггIа дог ураэтта а болаш «Интернационал» доакхх).

1962 шера Советски Социалистически Республикай Союза паччахьалкхен бюджетах дола

Советски Социалистически Республикай Союза

ЗАКОН

Советски Социалистически Республикай Союза Лакхехьарча Совето **соцам бу:**

Статья 1. СССР-а Министрий Совето хьачуенна 1962 шера ССР Союза Паччахьалкхен бюджет Союза Советеи Къамий Советеи бюджетни комиссей доклaдех тIаийцача хувцамашца, хIаьта иштта Къамий Совета Экономически комиссе предложенешца, къаьстта аьлча: доходаш ерригаш а 81.918.641 эзар соми расходаш ерригаш а 80.369.904 эзар соми а долаш, доходаш расходел 1.548.737 эзар сом сов а доалаш, чIоагIйойла.

Статья 2. 1962 шера СССР Паччахьалкхен бюджете паччахьалкхени кооперативнии предприятешкара а организацешкара а йоагIа доходаш—оборота тIара налог, пайдан тIера отчисленеш, подоходни налог, социалистически боахама тIера кхыйола доходаш — деррига а 74.502.561 эзар сом оттайойла.

Статья 3. 1962 шера СССР Паччахьалкхен бюджете халкъа боахама—дIахо а еза-йоккха промышленность, гIишлош ю индустри, ейга а кхачан а промышленность, юрта боахам, транспорт, нах чубахача цIеной-коммунальни боахам, халкъа боахама кхыдола доакъош дегIадоаладара—финансировани ярга дIайохийта расходаш ерригаш а 32.469.128 эзар сом оттайойла.

Статья 4. 1962 шера СССР Паччахьалкхен бюджете, социальни-культурни гIулакхашка—юкъерча дешара школашка, техникумашка, лакхерча дешара заведенешка, Iилма-тохкама учрежденешка, профессиональни-технически дешара заведенешка, библиотекашка, клубашка, театрашка, кепайоазонга, радиовещанега, просвещенеи культураи кхыча гIулакхашка; больницешка, берий яслешка, санаторешка, унахцIено лораяреи физически культураи кхыча учрежденешка, пенсегеи пособегеи дIайохийта ассигнованеш ерригаш 28.748.744 эзар сом оттайойла, цу даькъе паччахьалкхен социальни страхованe бюджета 8.433.277 эзар сом а долаш.

Статья 5. 1962 шера СССР-а Паччахьалкхен бюджете мехка оборонага йохийта ассигнованеш ерригаш а 13.409.693 эзар сом оттайойла.

Статья 6. 1962 шера СССР-а Паччахьалкхен бюджете паччахьалкхен органаш, паччахьалкхен, суда, прокуратура органаш лоаттаярга йохийта ассигнованеш ерригаш а 1.067.435 эзар сом оттайойла.

Статья 7. 1962 шера союзни бюджет чIоагIйойла доходаш ерригаш а 38.233.575 эзар соми расходаш ерригаш а 36.684.838 эзар соми а долаш, доходаш расходел ерригаш а 1.548.737 эзар сом сов а доалаш.

Статья 8. 1962 шера союзни республикай Паччахьалкхен бюджеташ доходаши расходаши ерригаш а 44.778.074 эзар сом долаш оттайойла, царца союзни республикашка:

(эзараш сомашца)

Российски Советски Федеративни Социалистически Республика	26.412.173
Украински Советски Социалистически Республика	7.616.053
Белорусски Советски Социалистически Республика	1.345.370
Узбекски Советски Социалистически Республика	1.240.273
Казахски Советски Социалистически Республика	3.379.371
Грузински Советски Социалистически Республика	749.374
Азербайджански Советски Социалистически Республика	706.392
Литовски Советски Социалистически Республика	580.431
Молдавски Советски Социалистически Республика	352.359
Латвийски Советски Социалистически Республика	496.735
Киргизски Советски Социалистически Республика	421.560
Таджикски Советски Социалистически Республика	360.455
Армянски Советски Социалистически Республика	398.011
Туркменски Советски Социалистически Республика	378.921
Эстонски Советски Социалистически Республика	340.596

Статья 9. 1962 шера общесоюзни паччахьалкхен налогаш тIареи доходаш тIареи союзни республикай паччахьалкхен бюджеташка йоагIа отчисленеш укх боарамех оттайойла:

а) оборота тIара йоагIача налогах хьачудоагIар: РСФСР — 32,2 процент, Украински ССР—29,5 процент, Белорусски ССР — 55,2 процент, Узбекски ССР — 70,8 процент, Казахски ССР — 100 процент, Грузински ССР — 81,2 процент, Азербайджански ССР — 65,5 процент, Литовски ССР — 76,1 процент, Молдавски ССР — 33,0 процент, Латвийски ССР — 17,2 процент, Киргизски ССР — 94,7 процент, Таджикски ССР — 95,4 процент, Армянски ССР —95,0 процент, Туркменски ССР — 100 процент, Эстонски ССР — 56,5 процент;

б) 1962 шера вкладий остаток тIакхетара чотах паччахьалкхен заема юкъе паччахьалкхен къахьегама сберегательни кассаша яхьача суммаехи 1962 шера наха юкъейоаржаеча Паччахьалкхен чурча кхадж боагIача 3 процента заема суммахи — 50 процент;

в) бахача нахагара йоагIача подоходни налога тIара Киргизски ССР-и Таджикски ССР-и паччахьалкхен бюджеташка — 100 процент.

Союзни бюджетах 1962 шера Казахски ССР-а Паччахьалкхен бюджета 1.030.013 эзар соми Туркменски ССР Паччахьалкхен бюджета 62.995 эзар соми къоастадолда 1962 шера СССР халкъа боахам дегIабоалабара Паччахьалкхен плана тIа оттаьяча мероприятешта финансировани елга Iалашдара.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
Л. БРЕЖНЕВ.
СССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль,
1961 ш. 8 декабрь.

ЕРРИГА ТОРОНАШ—ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДАРА!

ЮРТА БОАХАМА КЪАХЬЕГАМХОЙ!

Укх деношка шун сийлен декхар—тIаийца декхараш кхоачашдара еррига торонаш оарцагIъяхар. Толамца чакхдаккха семилетка кхоалагIа шу!

Беррига низ—болх тоабара

КПСС XXII-ча съезда решенеш кхоачашъяра чIоаггIа оарцагIбаьннаб республикера хьайбаш леладераш. Республике дукха я хьайбай продукташ яхара доккхий толамаш даьха колхозаш, совхозаш, шурий-товарни фермаш.

Цхьабакъда, хьайбай продукташ яхара гIулакхаш дика лелац Урус-Мартановски района «Горец» яхача совхозе. Укх шера планах паччахьалкхенна 31400 центнер шура дIаяла езаш бар совхоза хьайбаш леладераш, хIаьта 11 бетта дIаеннар 26011 центнер мара яц. Шура дIаялара тIаийца социалистически декхараш совхозо кхоачаш ца делга дувца дезаш а дац.

Совхоза кулгалхоша во оттадаьд хьайбаш леладерашта юкъе социалистически яхь йоаржаяра гIулакх, фермашкарча халача балхашта цхьаккха тайпара механизаци яц. ВIалла хIама даьдац совхоза дикагIболча хьайбаш леладерий опыт дIайовзийтара. Бакъда, Iомае мегаргйолаш опыт йола доярккаш дукха ба совхозе. Царех ба совхоза пхелагIча отделене доярка Акбулатова Анисат, шера тIаийца социалистически декхараш итт бетта тIеххкоачашдаьд цо, хIаьта йиъл агIча отделенерча доярка Адуевас шера хIара Iаттагара 1950 килограмм шура яккха, аьнна, тIаийца декхараш тIеххкоачашдеш цхьайтта бетта 2000 килограмм совгIа шура яьккхай, иштта декхараш кхоачашдеш я шоллагIча отделенера доярка Стабаева Хазимат а.

ДикагIбарий опыт дIайовзийтара совхоза кулгалхой дукха сагота боацилга гучадоал моллагIча отделенерча шурий-товарни ферма тIарча цIеча уголоке дIачуваьлча. Цига бIаргагуш даьсса пенаш мара цхьаккха тайпара лозунгаш, газеташ, журналаш дац, хIаьта политико-массови болх а геттара во лел.

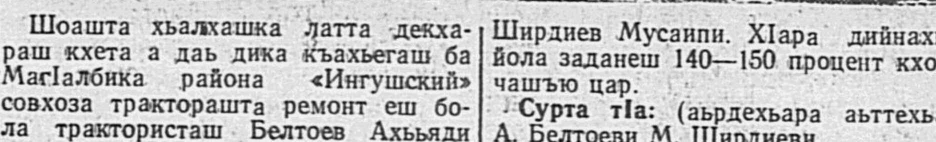
ГIулакх дарга хьежжа мара хьайбаша пайда лургбоацилга массанена а дика ховш да. ДикагIа гIулакх дича дукхагIа шура лу доахана. Цига оттаяьча рационах доахан кхоабаш цхьаккха отделени яц. Царна юкъе хьоахае езаш я йиълагIа отделени (управляющи нов. Абухаджиев). Цу отделене оттаяь рацион я дийнахьа цхьан Iатта силос — 25 килограмм; барда — 50 килограмм; гIадамаш — 12 килограмм; хьажкIий отходаш — 2 килограмм, шекара свекла — 5 килограмм.

Цу тIа укх деношка совхоза кулгалхоша бокъо еннай хьайбаш леладерашта доаханна дийнахь ши килограмм йол яла а (из хIанзалца цига телаш хиннаяц). Цу тайпара йолча рационах доаханна даиман телаш цхьа силос мара яц. Кхашкара хьа цIа ца дара бахьан долаш массахана хилац гIадамаш, байнача бетта 176 центнер хьажкIий концентраташ яла езача 70 центнер мара еннаяц доаханна. ХьажкIаш оата дробилка ферма тIа хьа ца яр бахьан долаш йисай цар 100 совгIа центнер концентрат доаханна дIа ца луш, бакъда, из хьая отделене кулгалхоша яххача тайпара селла хала-м дац. ДукхагIа йолча хана доаханна ханнахьа молабе барда хилац, нагахьа санна хилча а из шийла хул, цул совгIа рационах цхьан Iатта 50 килограмм барда молабе безача молабац 20 килограмм а 10 килограмм а мара, хIаьта цхьайолча хана 6 килограмм мара, е вIалла ца молабеш а ха йоагIа. Цудухьа отделене дикагIболча дояркай а дийнахьа Iаттагара юкъера лаьрхIача ши килограмм шура яккха мара вIаштIехьдалац. Цу тайпарча кхоачамбоацараша вIаштIехьдалийтац цар паччахьалкхенна шура дIаялара план кхоачашъе.

Кхы дикагIа дац цу совхоза шоллагIча отделене гIулакхаш а. Цига а оттаяьча рационах кхабац хьайбаш. Къаьстта во лел цу отделене барда тIаозара гIулакх. Из ханнахьеи бIайха болаши доаханна молабаь ха сона дага-м ягIац, йоах ферма бригадира нов. Абухаджиев Абдул-Муталиба. Цхьайолча хана вIалла из ца бахьаш а деноша доагIа цига. Иштта 7 декабре 2 тонн мара барда бенабац, хIаьта 8 декабре вIалла а бенабац. Тхона барда кхухьаш хинна машин ремонте латт, кхьяр совхоза кулгалхоша тхона яйташ а яц, яхаш раьза боацаш дувц ферма болхлоша. ВIалла терко еш бац совхоза кулгалхой шурий-товарни фермашта эшарий. Лоадам боаццаш бола болх ца бар бахьан йоккха новкъарле хул ферма болхлошта. Иштта, шоллагIча отделенерча доахан чудоахкача цхьан помещене чу 60 Iатта ний ца яр бахьан долаш хала мелабу цар цу доаханна барда.

Цу совхоза массайолча шурий-товарни фермашка гонга гIолла боагIаш хотта ба. Цудухьа хIара отделенерча ферма тIа цхьацца трактор лоаттаю цига хьайоагIаш йола транспорт кIалхара яха. Нагахьа санна совхоза кулгалхоша фермашкара наькъаш тоадича массайолча отделенешкарча 6 тракторга пайда лургбола балхаш дайта вIаштIехьдаргдар. Цудухьа совхозеи отделенеи кулгалхой декхарийла ба беррига низ тIабахийта юкъера кхоачамбоацараш сихагIа дIа а даьха доахангара дукхагIа пайда эцаргболча тайпара болх вIаштIехьбаккха.

З. ГЕЛИСХАНОВ,
(тха собкор.).

Шоашта хьалхашка латта декхараш кхета а даь дика къахьегаш ба МагIалбика района «Ингушский» совхоза тракторашта ремонт еш бола трактористаш Белтоев Ахьяди Ширдиев Мусаипи. ХIара дийнахьа йола заданеш 140—150 процент кхоачашъю цар.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) А. Белтоеви М. Ширдиеви.

Хьайбашта лерттIа доал дац

Парте XXII-ча съездо доккхий декхараш оттадаьд хьайбаш леладерашта, хьалхашка. Укх гарггарча шерашка хьайбай продукташ йоахилга массехказа лакхде дезаш ба Наьсарен района хьайбаш леладераш. Хьожаргда вай укх шера шоаш тIаийца декхараш цар мишта кхоачашдаьд. Бакъдар аьлча-м, декхараш дувца дезаш а дац, хIана аьлча укх шера паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара план а кхоачашъяьяц цхьанна а совхозо.

Укх шера планах 8400 центнер шуреи 2000 центнер дулхи паччахьалкхенга дохка дезаш яр «Назрановский» совхоз. ХIаьта хIанзалца дехкадац 7415 центнер шуреи 1783 центнер дулхи мара. Паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара гIулакх кхы а вогIа латт «Октябра 40 шу» яхача совхозе.

ХIанад из гIулакх иштта во?

Ала йиш яц совхозий еррига ча фермай коллективаша во къахьийгад, аьнна. Наьсарен районе меттел ерригача республике а эггара хьалхарчарца кхоачашдаьд паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара декхараш «Назрановский» совхоза Аьлти-Юртарча отделене шурий-товарни ферма болхлоша. Укх шера дIабахача 11 бетта паччахьалкхенга 2500-нел тIех центнер шура а ехка шера дола декхар кхоачашдаьд цар. ХIаьта укх бетта шура йоаккх семилетка 4-ча шера чотах. Иштта къахьегама толамаш даха цар вIаштIехьдаьннад барт тайна, цхьоагIо йолаш хиларах, шоай къахьегам царна дукха безарах. Дика чакхдаьлар цу ферме укх аьхки доахан доажаделга. Йоккха балха опыт а йолаш, дукха говза доярккаш ба ферме. Царех ба Барахоева Лемка, Мальсагова Лемка, Барахоева Седам, иштта кхыбараш а.

Масала, дIабахача 11 бетта ше леладеча доахах хIаранегара 4031 килограмм шура яьккхай Барахоева Лемкас. Из боккха толам ба.

Кхы а дикагIа къахьега вIаштIехьдаргдар тха, йоах ферма заведующе нов. Костоева, нагахьа санна тха де хIама а доацаш, дукха кхоачамбоацараш балха юкъе нийсденнадецаре. Аьхки Сийна Кхера яхача моттиге а лоаттадаь гурахьа цIадоаладаьд доахан. ХIаьта уж цIадаьхкачул тIехьагIа мара бокъонца ремонт е болабеннабац ферма помещенешта. Массехк шу да ферма коа электродоильни аппараташ яда. ХIанзале тиш а еннай уж. Царех пайда эца дагадохац совхоза кулгалхошта. Ферма цхьайолча помещенешка электроэнерги яц, хIаьта электроэнерги цхьа бIаь метр мара гаьна а яц цу помещенешта. Ферма коа юккъе гIолла Iойода водопровод. Цигара хий помещенешка хьачудуллаш дац.

Паччахьалкхенга продукташ йохкара укх шера план кхоачашъе гарга а яц совхоза кхыйола отделенеш. Во оттабаьб болхлошта юкъера агитмассови болх Яндрерча отделене шурий-товарни ферме. Кхоачам хиллал Iалашдаьдац цига моша а гIожа а доакъар, болхлой къахьегам аттача баккхара деш хIама дац. Совхоза а отделене а ма дац. Иштта кхоачамбоацараш балха юкъе хилар бахьан долаш паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара план гаьнна кхоачаш ца еш йисай ферма.

Хьайбаш лерттIа Iангара дахара, царгара дукхагIа продукташ яхара керттерадар да кхоачамхиллал моша а гIожа а доакъар Iалашделга, доаханна искусственни осеменени елга. Уж балхаш во кхоачашду ерригача совхоза фермашка. Кхыметтел дикагIа лоархIаш йолча Аьлти - Юртарча ферме а Iалаш ца деш дисад доакъар. Укх шера хьайбашта лаьрхIа хила езачох кхоалагIа дакъа а Iалашъяьяц цига силоси йоли. Совхоза кулгалхой фу де лаьрхIа ба ховш дац. ХьажкIаш санна пайданерча культурах цо лургболчох ах мара пайда эцац. ДукхагIа дола гIадамаш ара а дусаш довш латт. ДагадоагIа сона, укх гурахьа хьажкIаш чуэца йолаеннача хана совхоза директорага нов. Воробьевга силос йоллилга мишта лел, аьнна хьаттача, цо аьннар:

— Силос йоллилга геттара соцадаьд оаха, хIана аьлча транспорт яц. Духхьала фуалъяьха хьажкIаш чуэцара еррига терко тIаяхийтай.

Цу ханне а гуш дар совхоза кулгалхоша силос йоллара терко ца елга, хIаьта из гIалат тоадара хIама данзар цар.

Наьсарен района а совхозий а кулгалхой декхарийла ба Iалаьмате сиха кхоачамбоацараш дIа а даьха, хьайбай боахам тоабе.

М. АХРИЕВ.

Шефий новкъостал

ЧIоагIа доттагIал леладу шоайла Грозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача заводеи Урус-Мартана района «Лермонтовский» совхозеи коллективаша. Грознера шефаш каст-каста юрта хул, совхозе деча балхашка хьеж, де дезача новкъостал ду.

Цкъа «Лермонтовский» совхоза болхлой зерносушилка хьалъе тоъал оборудовани йоацаш бисар.

Цига а новкъостала баьхкар завода болхлой, шоай чурча торонех тайп-тайпара деталаш елар цар. Болх беш йоаца транспортер хьа а леха, ремонт а яь, дIаелар совхоза.

Ферме хий дуллаш а доккха новкъостал дир мехкдаьттахоша. Заводера трубопровод а леха, дIайихьар цар из совхозе.

Иштта чIоагIа новкъостал дир совхоза завода болхлоша ялат чуэцаш а.

А. ЛЕВИН.

ЛЕНИНГРАД. Мехка шаьрача аренашкарча районашта 200—220 говра низ бола йоккхий керда тракторашт хьайинза ярг ца хилар дийцар КПСС XXII съезде. Кировски завода тIадиллад уж тайпа трактораш хьаелга. Кердача эскизни проект оттаяьннай хIанз предприяте тракторни конструкторни бюро коллектив. Автоматизацеи машиностроенеи Паччахьалкхен комитета, «Сельхозтехника» Ерригсоюзни объединене, тракторни заводий викалаш юкъе а болаш йолча комиссе, хьажа а хьежа, могаяьй из проект.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) керттера инженер Г. А. Серегин, керттера конструктораш А. С. Шнойдман, И. И. Амелькович, проекта инженер М. С. Пассов, керттера конструктор Ю. И. Борисов хьожаш ба вIашагIъеллача тракторага.

П. ФЕДОТОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Депутата М. Г. Гайрбекова даь къамаьл

(Урус-Мартана хоржама округ, Нохч-ГIалгIай АССР)

Новкъостий депутаташ! СССР-а Лакхехьарча Совета ворхIлагIа сесси гулъеннай дикача деношка. КПСС XXII исторически съездо советски халкъа турпалерча къахьегамеи ше кхо ца деш лоаттабеча къовсамеи итогаш яьй, дог ураоттадаь, дерригача дуненга ше ювцийташ йола, дунен массе мIинге миллионаш болча наха гIадбаха могаяь йола керда Программа тIа а ийцай. Адамашта хьалхашка съездо хьайийлар ший байракха тIа дошо алапашца дерригача халкъашта: Машар, Къахьегам, ПаргIато, Нийсхо, Вошал, Ираз яздаь йолча, дунен тIа эггара дикагIеи хозагIеи йолча обществага — коммунизмага цар хьоча коталон наькъа къаьгга сийрда перспективаш.

Советски халкъий вежарий дезала юкъе Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша а шоаш кхо ца беш къахьегарца дакъа лоац коммунизма материально-технически база хьалъеча. ХьалхагIа цIаккха а ца хиннача тайпара дукха хьалъю республике промышленни предприятеш, школаш, больницаш, нах чубаха цIенош, культура учреждениеш. Нохч-ГIалгIайче дегIайоагIача мехкдаьтта, химе, машинаш хьаяра, ейгача, кхачан промышленноста, дегIабоагIача юрта боахама республика а хинна дIаотташ латт. Къаьстта чехка дегIадоагIа промышленноста керттера доакъош — мехкдаьтта доаккхар, мехкдаьтта чакхдоахар, химически, машинаш хьаер.

Укх тIеххьарча хана дикка балхаш даьд технически прогресс чакхйоаккхаш, автоматизацеи механизацеи средстваш производствана юкъейохийташ. Мехкдаьтта доаккхача промышленносте кIоаргача насосий скважинай еррига фонд телеуправлене тIа яьккхай, бурув деттача дукххача операцешта механизаци яьй.

Дика толамаш даьхад парте XXII съезда сийна лаьцача социалистически яхье. Тхона чIоагIа дика хет республика промышленносто 11 бетта йоагIа план 104 процент кхоачашъяьй, аьнна Лакхехьарча Советага тхоай дIаала йиш йолаш. Газ яккха шера йоагIа план 1 декабре кхоачашъяьй, хIаьта тахан, 8 декабре, мехкдаьтта даккха шера йоагIа задани кхоачашъяьй. Укх шера тIакхийттача промышленни продукце 12 процент лаьцар. Планал совгIа хIама ца эшшаш 15 миллион сом мах бола продукци арахийцай. Духхьал цхьан 1961 шера республике мехкдаьтта доаккхилга 15 процент, газ — 36 процент, фенол — 32 процент, ацетон — 23 процент, мехкдаьтта аппаратура — 13 процент лакхденнад.

КПСС XXII съезд хьаелла ха тIакхоачаш болх бе йолаялийтай Грозненски нефтемаслозаводера механизированни парафинови цех, Шалински шекара завод, йолайолийтача кхаьчай Грозненски химически завода объектай комплекс. Мехкдаьтта доалла моттигаш тахкара план шозза совгIа кхоачашъяьй. Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьттахой 1962 шера кхоачаргба 1965 шера планах хила безача боарамга.

ХIанз укх сахьата тханцига хьалъеш я йоккхий промышленни предприятеш, къаьстта аьлча, машинаш, медицински оборудовани, электрифицированни инструменташ ю, цемент йоаккха, кхыйола а заводаш. Уж болх бе йолаялийтача республика промышленносто йоаккха валовой продукци 1957 шера йоаккхаш хинначул шозза дукхагIа хулаш лакхлургья.

Iалаьмате доккхий мехкдаьттахиме бедала кхоачамаш да тха республике, цу бедала кIийлен тIа дуккха лакхде йиш я полимераш, полиэтилен, полипропилен йоаккхилга. Дуккха парафин доалла мехкдаьтта хиларо йиш хулийт парафин пхезза дукхагIа даккха, цул совгIа уж чIоаггIа мах бола продукташ мехка кхыча районашкарчул дикка дарегIагIа а хургья. Парафини полиэтилени чIоаггIа дукхагIа даккхарца цхьана экономически пайдане хургдолаш хет тхона цу бедалах кийчъяь продукци йоаккхаргйолаш городе Грозне предприятеш хьалъелга. СССР-а Госпланагареи ВСНХ-гареи дех оаха цу предложенешка хьажари уж могаяри.

Шеррача планах кхоачашдеш да республике дIахо а индустриализаци елга, юрта районаш а чулоацаш. Из бахьан долаш нохчехи гIалгIаехи бола промышленни болхлой а технически интеллигенци а дукхагIа хулаш латт.

Дикка хувцамаш хиннад республика юрта боахаме а. Партеи правительстваи хадданза новкъостал деш хилар бахьан долаш чIоагI а лу, дегIа а йоагIа къона колхозаши совхозаши, дегIайоагIа цар керттера а екъаш йоаца а фондаш, колхозаши совхозаши энергеца Iалашъяра боарам лакхлу. ХIара шера лакхлу лаьтта леладареи хьайбай боахамеи культура, юртбоахама продукташ йоахилгеи уж кийчъелгеи.

Ерригача юртбоахама производства лард хиларах тарра ялат дукхагIа даккхара шоай низ тIабохийт республика юрта боахама болхлоша. Укх шера культураш дIаювча лаьттан структура духхьал цхьадолча даькъе хувцарах хIама ца эшшаш цкъаи ахаззеи дукхагIа дIайийр хьажкIаш.

ХьажкIаш чIоаггIа хьувкъийтара болама юкъеяхай 1177 хьажкIаш лелаю звено. ХьажкIаш керттерча даькъе квадратно-гнездови хьисапе, гибридни фуца дIайийнаяр. ДикагIа пайда ийцар моттигерча удобренеех, кхашка дуллача хих. Из бахьан долаш республике 1961 шера 11 миллион пунт хьажкIаш яьхай, е 1959 шереи 1960 шереи цхьана лаьрхIача яьхарел дукхагIа. Дукххача колхозашеи совхозашеи гектара тIара 40 центнер совгIа фуалъяьха хьажкIаш яьхар, хIаьта ерригроссийски яхьа юкъеяхача, иташ йолча дикагIча звеноша 200 гектар хулча лаьтташ тIара гектара тIара 65—70 центнер а кхы дукхагIа а яьхар. 21.235 гектар хулача лаьттара цхьан гектара тIара 42 центнер йоаккхаш хьажкIаш яьхар комсомольций-кагирхой звеноша.

ХьажкIаш дукхагIа дIаер а чIоагIагIа хьувкъийтар а бахьан долаш паччахьалкхенга планал совгIа миллион пунт совгIа ялат дохка, боахамаш дIадувча фуца, концентрированни долча доакъарца Iалашде, дIадахача шерашка еллачул дикка дукхагIа дика силос йолла йиш хилар.

Парте XXII съезде Никита Сергеевич Хрущева шера шозза культураш яха езача краяшта, областашта, республикашта юкъе цIи яьккхар тха республика а. Укх шерарча опыто тешадир тхо ялати доакъари дукхагIа даккха Iалаьмате йоккхий торонаш тхоай хиларах. Колхозашкеи совхозашкеи шозлагIа а ардаш тIа 44 эзар гектар культураш дIайийр, царех 42 эзар гектара тIа хьажкIаш а ювш. Уж хьажкIаш фийг чIоагIбала болалуча хана силоса чуийцар, хIаьта цхьаяраш ялата а ийцар. 1962 шера шозлагIеи ардаш тIеи дукхагIа культураш дIае а детта доахан дийнахь а бус а чулаттаргдолаш хIара Iатта шера 20 тонн совгIа силос йолла а лерхI оаха.

Укх шера эггара хьалха республике дикка доккхача лаьтта хьалкхейир шекара свекла. Уж лелаяра кхоачам болаш опыт а хиланза яргйоаца техника а йоаццашехьа, свекла лелаераша чIоаггIа хьувкъайир из культура, цхьаццайолча участкашка гектара тIара 500—570 центнер шекара свекла а йоаккхаш.

ДегIабоагIа хьайбай боахам, лакхлу цун продуктивность. Укх шера колхозашкеи совхозашкеи доахан дийбад 10 процент, царца дахка доахан — 12 процент, хьакхарч — 20 процент, жа — 8 процент, коа тIара оалхазараш — 23 процент а долаш. Цу ханна лакхденнад хьайбай продукташ йоахилга а: дулх 9 процент, шура — 12 процент, тха — 8 процент.

Цхьабакъда, уж толамаш даьха дале а, оаха дика кхетаду тха юрта боахаме цIенхашттара кхоачамбоацараши пайда эцанза Iалаьмате йоккхий торонаши хилар. Оаха во пайда эц тхоашкарча дикача, дIаьхийча лаьттаехи къулбехьарча климатически хьалехи. Культураш дIаювча лаьттай структуре дикка моттиг лоац кIезига хьувкъача культураша: цхьан шера ювча баьцаша, кено, рожо, кхычар.

КПСС XXII съезда решенеши Никита Сергеевич Хрущева хьехамаши кхоачашдеш, тхо чIоаггIа хьежад культураш дIаювча лаьттай структурага. 1962 шера хьажкIаш дIаюврглья 120 эзар гектар, е дерригача оахача лаьттах 30 процент. ДукхагIа дIаюврглья шекара свекла, баьцадаараш, коартолаш, хIаьта иштта дукхагIа дIайогIаргья сомийи комсийи бешамаш. Культураш дIаювча лаьттай кердача структурас тхога йиш хулийтаргья ялат, доакъар, кхех йола а технически а культураш, сомаш, комсаш дукхагIа яха.

Юртбоахама еррига производство чIоаггIа лакхъяра тIадерзадаь дуккха балхаш ду республике. Комсий бешамаш дукхагIа хилийта йоккхий торонаш я тха. Надтеречни районе керда комсаш лелаю 8 совхоз вIашагIйолла а 12 эзар гектар комсаш дIайогIа а лерхI. Цхьабакъда, цу лаьтташка хий дац. Надтеречни канал дуллилга ворхI шера плана юкъедихьад. Бакъда, комсий бешамаш дукхагIа хилийтара из канал къаьстта лоархIам болаш доллашехь, мела къоастаду из диллара дош, балхаш дIадоладара 1961 шера средстваш хьожаянзар. Российски Федераце правительстваи СССР-а Госпланеи хьаллоац канал доаккхилга. Оаха СССР-а Министрий Советагара дех из дош тIаэцар а канал доаккхилга 1962 шера плана юкъедахьар а.

Оаха нийса доацаш лерхI Терски-Кумски канала хIанзехьа а даьккха даьнна Наурски-Шелковской га карадерзадара 1962 шера ВСНХ-с средстваш ца къоастаяр, из бахьан долаш хий дилла 39 эзар гектар лаьтта кийчде дезача метта 10 эзар гектар мара кийчъяьяц.

Республике Iалаьмате дика лоаман даьгIенаш я, уж йизза караерзайича, цар тIа доажаде йиш хургья бIаь эзар бежанга кхоачаш доахан. Уж даьгIенаш караерзае решенеш яьй. Дикка капиталовложенеш дIаяхийтай 1961 шера наькъаш деш, цхьабакъда, царех цхьаккха а никъ лоаман даьгIенашка дIакхоачабаьбац, цудухьа царех шерра пайда эца йиш яц. 1962 шера лоаман даьгIенаш караерзаярга средстваш яхийта лаьрхIадац. Средстваш къоастаяц республика совхозашка хьайбай помещенеш хьалъяра а. РСФСР Министрий Советагара оаха дех уж дешаш чехкагIа къоастаделгеи хиланза яргйоаца капиталовложенеш хьожаелгеи.

Новкъостий депутаташ! Социализмана карагIдаьнна эггара доккхагIа дола гIулакх да къамий дош къоастадар — дукххача къамех латтача цхьан паччахьалкхен чухь цхьатарра бокъо йола халкъаш вIашагIкхетари уж кхотадалари, цар вIаши айхха леладу гIулакхаш, вежарий доттагIал, цар экономикеи культуреи тоаялар. Ленински къамий политика бахьан долаш хьахиннай советски общества морально-политически цхьоагIо, из коммунистий ленински партенеи Советски правительстванеи гонахьа айхха кхотаялар. Советски халкъа эггара сий долашагIа долча гIулакхашта — цун цхьоагIоннеи доттагIленнеи кулг тIакховдадаьча Молотова, Кагановича, Маленкова, кхычар а антипартийни группах эгIаз а ца водаш дувцалургдац. Уж дорха духьал баьннабар Сталина культ личност йолча хана бехкгунахь доацаш йохаяь бIарччача халкъий къама автономи юхаметтаоттае аьнна парте XX съездо яь решени чакхъяккхара. Тхо чIоагIа ираз долаш а доккхал деш а да тешамереи никъ нийса дIахьоши вола ленинец Н. С. Хрущев керте латтача КПСС Центральни Комитето къонахчал долаш а хьадда а отщепенций фракционни группа йохаярах, халкъа творчески низа паргIато яларах, къаьггача а сийрдача а новкъа коммунизма лакхаленашка дугаш хиларах.

Сталина культ личност йолча хана репрессеши Iазапи текхача нохч-гIалгIай халкъа чIоаггIа гарга а мах баь варгвоацаш беза а ба антипартийни группировка идейнии организационнии йохаяь, мехка законносты парте вахара ленински принципаши юхаметтаоттаяь, новкъост Н. С. Хрущев керте латтача вай парте ЦК-а лоаттабаь принципиальни, хадданза бола къонахчал дола къовсам. Тха халкъо Iалаьмате доккха баркал йоах парте Центральни Комитета, Советски правительствана, къаьстта дукха везача Никита Сергеевич Хрущевна цар ший экономикеи культуреи тоаяра йоакхо еш хиларах.

Новкъостий депутаташ! Творчески низах хьалйиззаи кхоачалургдоаца хьинар долаши шерра коммунизм хьалъе йолаеннай вай Советски Даьхе. СССР-а Лакхехьарча Совете халкъа боахама плани бюджети ювцаро цIаькха а цIаькха а хьахьекхар планови социалистически экономика сийлахь-боккха вахара низ, капиталистически мехкий экономикал из толашагIа хилар. Вай план, вай бюджет — из вай хадданза дIахьалхашка, коммунизмага дахара наькъа плани бюджети я.

СССР-а Лакхехьара Совет хьожаргйолаш СССР Правительства хьачуенна 1962 шера мехка халкъа боахам дегIабоалабара планеи бюджетеи проекташ йизза КПСС XXII съездо оттадаьча декхараша маяххара я. Кхыча депутаташа а санна, аз хьаллоац уж чIоагIъярах йола предложенеш.

Укх лакхача трибуна тIара СССР-а Лакхехьарча Совета, парте Центральни Комитета, Советски правительствана тешам бала мукъаба сона дукха къамаш дахача Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша дукха езача парте XXII съезда решенеш кхоачашъяра шоай низи хьинари кходерг ца хиларах а вай мехка коммунизм хьалъеча шоаш кхо ца беш къахьегарца сийлен дакъа лоацаргхиларах а. (ТIоараш тох).

Доазол дехьара

ООН-а Генеральни Ассамблее

НЬЮ-ЙОРК, 12 декабрь. (ТАСС). Космически пространствах машара гIулакхашта пайда эцара йолча ООН-а комитето яьча докладах массава раьза а волаш селхан резолюци тIанийцар Политически комитето.

Резолюце тIа хьехаду космически пространствана тоххам барца а цунах пайда эцарца а дувзаденна дола дуккха лоархIамера дешаш. Цу тIа дувц, масала, дунен халкъашта юкъерча бокъонна, ООН Устава а тIехьа, чуйоагIаш хила еза космически пространствои сигалара телаши, яхаш. Резолюце тIадожаду космосе аппаратура урагIъухийташ йолча паччахьалкхенаша космически пространствах машара гIулакхашта пайда эцара йолча комитетага аппаратураш сигала йохийташ хилара регистраци яр духьа ООН-а комитетага гIолла хоам белга.

Космически пространствах пайда эцарца бувзабенна болча балха дунен халкъашта юкъе барт хилийтара тIадерзадаь практически декхараш тIадожаду резолюце космически пространствах машара гIулакхашта пайда эцара йолча ООН-а комитета.

Резолюце тIара лоархIаме пункт я космически пространствах машара гIулакхашта пайда эцара йолча ООН-а комитета состав шеръяра хьакъехьа оттаяь положени.

Резолюце тIадожаду Монгольски Халкъа Республика, Марокко, Сьера-Леоне, Республика Чад юкъе а йохийташ комитета состав шеръелга.

Из резолюци Политически комитетага хьажа тIаенай СССР, США, Чехословаке, Венгре, Польша, Англе, Франце, Бразиле, Инде, Австрале делегацеш а юкъейолаш йолча 24 мехка делегаце.

Цхьана резолюце проект оттаеш переговораш еча хана барт вIаштIехьбаьннаб космически пространствах машара гIулакхашта пайда эцара йолча ООН-а комитето цу дешаца гIулакх долаш йолча оагIонашта хетарашка хьежжа решенеш ергйолаш.

Политически комитета таханарча заседане къамаьл деш, советски делегацена керте латтача В. А. Зорина белгалдаьккхар тIаийца резолюци боккха лоархIам болаш хилар. Из резолюци Генеральни Ассамблея тIаийцача, космос тахкари цунах пайда эцари санна долча, адамашта чIоагIа доккхача гIулакха дунен халкъашта юкъера барт вIаштIехьбалара новкъостал дергхиларах ше дог тийша хилар а дийцар цо.

Катангера тIом

ЛОНДОН, 11 декабрь. (ТАСС). ХIанз бIарчча кIира дизад катангски бIенара — маьхах оттабаьча кIайчар кулгалдеш йола герзах кийчъенна Чомбе бандаш Катанга вокх Конгох дIа ца тохийта гIерташ низ духьалбаьккха йолча Элизабетвилера топаш ца соца.

Рейтер яхача агентства корреспонденто беча хоамах, ООН эскарий авиаце селхан цIаькха а дов чудир Шведски континента лагергахьа бодача наькъ тIарча лоархIамерча стратегически тоннелагахьа долхача ООН-а эскарашта духьала дов деш йолча «Массарт» яхача лагере латтача катангски жандармере минометни батарея позицешта.

Корреспонденто хоам бу, Элизабетвиле цахаддаш дов деш латт, юкъ-юкъе лелхаш минаш а йолаш, яхаш Катангски жандармаша шоай доалахьа лоаттаю къулбехьареи малхбоалехьареи города йистош, хIаьта ООН-а эскарий штаб-квартирана кIиръяь чуетташ минометаш а я. Аэродроми цунна тIабода никъи ООН-а эскарашцарча индийски доакъоша тIахьожам лоаттабеш ба.

Элизабетвилера беча хоамах, ООН-а эскарашта духьала дукхагIа дов дераш ба Чомбеца гIулакх деш бола, кхыча мехкашкара маьхах оттабьраш.

Элизабетвилерча АФП яхача агентства специальни корреспонденто хоам бу, го баь латтача лагера тара я хIанз ерригa город, яхаш. Арахьарча дуненцара Элизабетвила бувзам лоадама хIама ца дусаш хьадаб. Родезегахьа бода цхьа никъ мара хIама яц котангций мукъах. Цига оттаяьча жандармере посташа цхьаккха саг тIехвалийтац.

АЛЖИРЕРА ТIЕМАШ

ПАРИЖ, 12 декабрь. (ТАСС). Французски кепа йоазоно деча тешалах, Алжире французски эскараи алжирски къам-мукъадаккхара эскараи юкъе чIоаггIа тIемаш даржаш латт. Алжирерча французски эскара главнокомандующе кепа йоазон отдело араяьккхача коммюнике тIа хоам бу, АНОА отрядо Алжир яхача департамента къулбехьа французски тIема поста духьал тIом болабаьб, яхаш. Цу тIем тIа итт французски салте вийнав, ялх де доацаш вайнав.

Аденауэра Парижера переговораш йистеялар

ПАРИЖ, 10 декабрь. **ТАСС-а корреспондента А. Баранова хоам бу:**

ХIама ца эшшаш бIарччача дийнахьа хинна франко-западногермански переговораш селхан сарахьа Елисейски двореце йистеьлар. Цахаддаш 3 сахьатаи 10 минутаи цхьаь болаш къамаьл дир цига венача Малхбузен Германе канцлера Аденауэреи Франце президента де Голлеи. Юххера переговораш йистейоалаш царца дакъалоацаш хилар Франце премьер-министр Дебре, кхыча мехкашцарча гIулакхий министр Ку де Мюрвиль, французски МИД-а бехктокхаме чиновникаш, хIаьта иштта ФРГ кхыча мехкашцарча гIулакхий министр Шредер, Малхбузерча Германе дипломаташ, эксперташ. Переговорий юххерча даькъах Франс Пресс яхача агентства «йизза йола франко-германски конференци» я аьннад.

Франко - малхбузенгермански переговораш йистеяларах араяьккхача лоацщача коммюнике тIа йоах, «шинна а мехка юкъара хьаштдола дешаш, къаьстта аьлча, берлински дош кIоаргга хьожаш дола предмет хилар». Коммюнике автораша йоах чакхдаха дезача де лерхIарийи НАТО гIолларча партнерий барт-цхьоагIо хьаллацанза ярг ца хилареи хьакъехьа йола переговораш еча юкъе дакъа лоацаш хиннарий уйлаш цаIаш хилар. Цул совгIа де Голлеи Аденауэреи дийцар «политическии экономически хьакъехьа Европа вIашагIтохарах дола дешаш». Цу дешай хьакъехьа «цар уйлаш йизза цаIаш я» яхаш дувц.

«Париж — Бонн соана» партнераша цхьа дош аланзар шоаш дийца дунен халкъий дешаш, къаьстта аьлча, германски проблемеи Малхбузерча Берлинах дола доши, машара наькъаца къоастадарах. Моттигерча обозревателашта хетачох Советски Союзаца переговораш яра принципа духьал ца хила французски президент «тешаве» шебихьа никъ чакхбоаккхабеннаб е беннабац Аденауэра, аьнна хIама хьоадаьдац коммюнике тIа.

Ма боарам боацаш я-кх империалистически демагогии лицемерии! Наьха киса а кхайда, «къу хьалацалаш!» яхаш, жулика беттача мухьа тара да «низ-Iоткъама кIал доахкача халкъий» хьакъехьа монополисташа детта цIогIарч.

КЪУ ХЬАЛАЦАЛАШ!
И. Сычева сурт.

ФРУНЗЕ. Республика композиторий Союза кхоалагIа съезд болх беш хиннача деношка опереи балетеи Академически театрера, филармоне залера хьахозаш дар иллеш, симфонеш, сюиташ, ораторещ, кантаташ. Царех дукхагIа дараш хьадаьраш талант йолаш бола кагирхой ба.

Музыкальни общественносто чIоагIа могайир къонача композиторий Молдобасанов Калыяйи Окунев Германеи «Куйручук» яха балет.

СУРТА ТIА: «Куйручук» яхача балета тIара сцена.

Б. БОРИСОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ТЕЛЕЗРИТЕЛИЙ КОНФЕРЕНЦИ

11 декабре машиннаькъахой культура Двореце телезрителий конференци хилар. Грозненски телевидене студе балха хьакъехьа хоам бир тIеххьарча хоамий воккхагIча редактора И. В. Муравьева. Цо дийцар телевидене студе редакце балха ший тайпарча гIулакхий хьакъехьа, КПСС XXII-ча съезда материалаштеи решенештеи пропаганда яра хьакъехьа, къахьегамца коммунистически уйла йолаш хилара пропаганда лелаяра хьакъехьа. ДIахо докладчико дийцар студе балха юкъейоагIаргйолча планий хьакъехьа. 1962 шера январь бетта денз дIа хIара денна болх бе йолалургья студи, «Шоана кхалнах», «УнахцIено», «Къонал» яхача журналашта нийсса арадуврга кердa «Технически прогресса тIехьа» яха журнал.

Де доагIаш дола къамаьл дир къахьегамхой письмой хьакъехьа, студе балха тIа гучадаьннача кхоачамбоацарех, шоашта хилча бакъахьа хетарех язделга дийхар докладчико гулбеннарашкара.

Гулбеннараша геттара дукха хаттараш тийлар телевиденеи телецентреи балха хьакъехьа а, хIаьта иштта телеатeлье балхах лаьца а. Хаттараш жопаш тийлар телецентра кертерча инженера нов. Некрасова, телеателье директора нов. Чурсина, литературно-драматически редакце редактора нов. Эдилова, кхычар.

Цул тIехьагIа къамаьлаш дир телезрителаша новкъосташа Сальный, Короленкос, Смирнова, Аванесова, кхычар. Къамаьлаш даьча дукхача наха дика могабир телевиденеи телецентреи студе болх. Цар дийхар телевидене еш йола Нохч-ГIалгIай къамий театра постановкай передачаш эрсий меттала йоахилга, телезрителий нохч-гIалгIай мотт Iомабе йиш хургйолаш, телевидене студе гIолла уж метташ хьехаш урокаш телга, зрителашта дийзар касткаста кинокомедешка, хулиганаши гунеядцаши доастама боахаш долча сатирически журналашка ладувгIилга.

Массанена сакъердам болаш, безаме чакхъьялар конференци.

М. САНДРОЕВ.

ЛАТАРГЬЯ СОМИЙ ГАЬНАШ

«Самашкинский» совхоза цхьоалагIча отделене 350 гектара тIа дIайийнача сомий кердача гаьнаша дукха ца говш лета а лета доккха беркат лургда шоашта гIулакх даьча къахьегамхошта.

ХIанз сомий бешамаш дIаегIа бутт болча деношка, геттара дика балхаш даьд отделене болхлоша. Гаьнашта гурахьа дедеза керттера гIулакхаш массанахьа а даь даьннад. ХIара гаьна кIир техай, гонахьара лаьтта аьхкад, гаьнашта юкъера лаьтта аха а аьха цамца даьккхад, — оасарахи йоархIехи хIама юхе ца дуташ цIенъяьй бешамаш. Iай гаьнашта лазараш ца хилийтараи оакхарилгашка церагаш ца хьекхийтараи духьал молхаш техай.

— Юрта боахамерча берригача къахьегамхошта санна, тхона, сомий бешамаш лелаерашта а, дукхагIа сомаш бахара даькъе доккхий декхараш хьалхашка оттаду вай парте кердача Программо, — йоах отделене управляюще нов. Мишиева. — Консервни промышленностана бедал хинна ца Iеш, хIара къахьегама дезала а эшаш продукт я сомаш. Шера чухь моллагIча хана а шоашта маэшша хьаштдоллаш бола сомаш къахьегамхошка кхача йиш хургйола ха гаьна яц. Из касста кхоачашхургдолаш декхар да.

— ДIаяхача бIаьсти, — дувц дIахо нов. Мишиева, — кхы а ткъаь итт гектара тIа сомий гаьнаш дIаегIай оаха, хIаьта укх гурахьа кхы тIа а бIаь гектар йогIа а лаьрхIад. Лаьтта бокъонца кийчдаь даьннад, тайп-тайпарча Iажий 12 эзар га ийцай, дукха ца говш 28 эзар га кхы а яхьаргья. ХIанз чуйинна къона гаьнаш дIайогIаш доахк тхо. Гаьнашта кIоагаш доаха установка а тIехь, Iурра денз сарралца болх беш я «Беларусь» яха ши трактор, кийчдаьча кIоагашка гаьнаш дIайогIаш ба А. Пентелеевaси С. Сулаевеи кулгалдеча бригадашцара болхлой.

Керда бешамаш дIайогIача метте къаьстта дика къахьег механизатора Ахмадов Дашкала. Нормах баккха безараш 800 кIоаг болча метте, цо хIара дийнахьа 1000 кIоаг боаккх ший агрегатаца. Иштта дика къахьег сомий бешамаш дIайогIача болхлоша Каимова Сережа, Джабраилова Себилас, Багуев Кунтас, кхыбараша а.

В. АКОПЯН.

ХIАНА ДАЦ БЕРИЙ БАРЗКЪАШ?

Юрташка бахача наха дукхагIа эшача товарех да берий барзкъаш. Наьсарен райПО цу гIулакха Iалаьмате во йоакхо ю. Берий барзкъаши кога бувха гIирси кIезига хул Наьсар-Кертерча тика чу.

Эггара аттагIа кIир а яц тика чу хьаэца. КIир кхо мах а телаш базар тIара ийю бахача наха.

РайПО декхарийла я тикашка берий барзкъаш, кога гIирс, кIир, кхыдсла наха хIара денна эшаш дола товараш хилийта. Къаьстта дукхагIа эшаш да хIанз Iана дувха берий дIайха барзкъаш.

М. ЕВЛОЕВ,
Наьсар-Кертерча школа хьехархо.

Лора хьехамаш

ГРИПП КХЕРАМЕ ЛАЗАР ДА

Грипп яха лазар дIадоаржадер цу лазарах цамогаш вола саг ва. УнахцIена бола нах гриппах цамогаш болча нахаца вIашагIбетталуш хилча мара цамогаш хила йиш яц цох.

Грипп хьоадеш йола инфекци дукхеи сихеи дIаяржар бахьан долаш нах цунах сиха цамогаш хул. ХIаьта унахцIена волча сага организме моллагIча бахьанца енна а из нийсъелча сихха дIаярж. Грипп кхийтта саг ше цамогаш хиннилга цхьа ши ди даьлча мара ховш хилац. Лазар дIадоаржадеш йола микробаш унахцIена волча сага организме кхаьча дукха ха ялалехьа массехк миллионага кхоачаш еб. Цунах цамогаш волча саго дуккхача наха лазар дIадала тарлу.

Мишта дIадала тарлу кхычарга цамогаш волчунгара грипп? Масала, кхайкавеча, Iиршинг доаккхача, къамаьл деча хана цамогаш волча саго багарча феца арайоахкийт вирусни микробаш. Цу хана цIагIа хинна унахцIена нах цамогаш хила тарлу. Из гIулакх довза а довзаш гриппах цамогаш вола саг лоравала веза, лазарах верззалца балха ваха мегаргвац из.

Мишта чакхдоал грипп яха лазар? Из лазар эггара хьалха сагах кхийттача хана цIаьхха дегI боча доал, цул тIехьагIа йIовхал лакхъяла йолалу 38 градусагара 40 градусага кхаччалца. Нагахьа санна гриппах цамогаш волча хана кхы шелал цо ца кхетийте 3—4 ди далалехьа йIовхал лох а лу саг верза а верз.

Грипп кхийттачул тIехьагIа чIоагIа корта лаза боал, юкъ, букъ лазаш хул, дуача хIаман чам бов.

Цу лазарах цамогаш волча хана дикка новкъа хул моллагIа еш йола гIараш, электрически сердал. ХIаьта иштта къамаргаш лаза йоал, кхайкаву, иштта кхы а. Нагахьа санна кхы тIа шелал кхетийте пехкашта воспалени, бронхит, плеврит, е иштта кхыдола хала, кхераме лазараш хила тарлу. Цудухьа грипп долаш вар ше цамогаш ва аьнна ма хийттанге лорашка ваха а уж хьожаш хила а веза.

ХIанз гриппах цамогаш болча наха дарба дара араяха пенициллин, пирамидон, стрептоцид, норсульфазол, сульфодемизин яха молхаш хиларал совгIа противогриппозни сыворотка яха раствор а юкъекхувл.

Мишта лоралургва гриппах? Цу лазарах лоравара прививкаш е еза (маха тохар). ХIаьта цунах цамогаш вола саг къаьсттача цIагIа, е из уллача менгена хьалхашка ширма оттае еза. Цамогаш уллача сага гIулакх дечо багенеи меражаи хьалхашка диалха дилла марли олла деза. Кор е форточка дIа а деллаш фо кхетийта деза цIагIа, хIаьта цIагIа латтача хIамашта тIера дом дIабаха беза каст-каста. Цул совгIа цхьа ведарарча хи чу 20 грамм хлорни кIир кега а яь цIагIа гIолла пурх бе беза, цамогаш волчо хIама диа пхьегIаш йила еза дIайхача хица.

Ха доагIа грипп яха лазар кхераме долга. Цудухьа лоравала а цамогаш ма хилланге лорашка ваха а веза из кхийтта саг.

Р. АРАКЕЛОВ,
Республикански санитарни просвещене ЦIен инструктор.

Дешарий йоакхо е еза

Сийлахь гIулакх да Апаев Халатаи цун сесага Зайнапаи дагадехар: уж дешаш ба Грознерча № 2 йолча сайрийнарча школе. Халат маькх еча комбинате шофера болх беш ва, дешаш ва из 8 классе. ЧIоагIа йоакхо ю цо сесагага дешийтара гIулакхa. Из хайнай 4-ча классе деша. Цхьабакъда, зIамига бер хилар бахьан долаш Зайнап хийла деша яха вIаштIехьдоацаш юс. ХIаьта, хIанз вIалла ца ухаш а сецай. Деша дезаш-м я Зайнап! ХIана аьлча, из яц духхьал цIен-нана а хинна Iе безам болаш. Цун дакъа лаца безам ба общественни вахаре.

Халата ший махулла къахьийгад сесагага лерттIа дешийтар духьа, бер детсаде дIалулга вIаштIехьдаккха гIерташ. Цу гIулакха йоакхо е декхарийла я маькх еча комбината дирекции партийни организации.

ЧIоагIа деша безам а болаш юххьерча классе деша хайнавар № 1 йолча кирпични заводера болхло Даудов Рамзан. Сменах болх бе безаш хилар бахьан долаш, дешарах юкъах ваьннав Рамзан. Рамзана заводa дирекцегара дукхаза а дийхад дийнахьарча смене ше ваккхар. ХIара кIирах сменаш хувцалуш хиларах деша аха йиш йоацаш йисай слюдяной фабрикера болхло Натаева Ася. 4-ча классе дешаш йола Ася дешарах юкъах ялар дуккхача зенера гIулакх да. Ший дешара боарам лакхбе а керда говзалаш Iомае а безам болча Асяна новкъостал де деза.

Боккхача лоархIамера а сийлахь а гIулакх да балхашка боллашехь деша багIача кагирхоша дер. Из кхоачашде новкъостал де деза царна.

Хь. МАГОМЕДОВ.

ХIара гектара тIара — 60 центнер сомаш

Сунженски районерча Ленина цIерахча колхозерча сомий бешамаш лелаерий гIулакхаш къаьстта дикагIа да укх шера. Бригадана доал деш ва коммунист Асаев Сидек. 24,6 гектар сомий беша шозза хий диллар, минеральни удобренещца лаьтта хьаьндир, гаьнашта хан-ханнахьа молхаш йийттар дIадахача аьхки бригадерча болхлоша.

Уж дерригa балхаш ханнахьа а агротехнически бокъонех а чакхдахар бахьан долаш, хIара гектара тIара 25,6 центнер яккха лаьрхIача 56,7 центнер сомаш баьхар бригадо.

Къаьстта дикагIа балхаш деш хиннаб сов йола ткъоврoнгаш тедаш вола нов. Абдумуслимов Юнус, звеньевая Кагирова Марха, колхозницаш Дедиева Залпа, Аларханова Зура, иштта кхыбараш.

КПСС XXII съезда решенеша кхы а лакхдаьд колхозникий хьинар. ХIанз кхехкаш да сомий бешара балхаш. Йистедоалаш латт гаьнашта юкъе деш дола оахам, чIегIаш дIа а йоахаш цIенъю беш, хIара гаьна гонахьа ширдаьнна кхо дехк.

Дика вIаштIехьдаьккхад бригаде КПСС XXII съезда материалаш Iомаелга. Из болх беш ба нн. Асаев Сидеки учетчик Богатырев Рамазани.

М. САНИН,
КПСС Сунженски райкома орготдела заведующи.

ПАЙДАНЕ ЛЕКЦЕШ

Боккхача безамца ладийгIар укх деношка Нохч-ГIалгIайчен писателий Союзе хиннараша «Трагическое — марксистско-ленински эстетика категори» яхача лекцега. Лекци йийшар филологически Iилмай кандидата, Нохч-ГIалгIай АССР Iилмай заслуженни деятела, Виктор Борисовича Корзуна.

ЛадувгIа безам хургболаш а, бIаьхийча меттаца а, ладувгIараш дика дIакхетабеш а йийшар лекци Виктора Борисовича. Эрсийи доазол дехьарчеи писателий а моттигерча авторий а произведенеш тIара масалаш а кхийлар нов. Корзуна.

ХIара бетта цкъазза ешаргья писателий Союзе марксистско-ленински эстетиках йола лекцеш.

Г. ХАСАНОВ.

Ред. зам. Дж. ХАМАТХАНОВ.

РЕЦЕНЗИ

„Сагах теша"

Цхьа хьокхаме сцена я Н. Музаева язъьача «Сагах теша» яхача пьеса тIа.

...Боарам боацаш дегаш гIоздаьнна ба инженер Ловдаеви, цун новкъостий операторaш Анатолийи, Микаили, Тулаи: деннеи бусси 75 тонн мехкдаьтта луш йола скважина юха а болх бе йолаялийта карагIдаьннад царна. Цул совгIа, промысла партийни бюрос могадаьд къонача инженера дIадоладаь пайдане гIулакх, хIаьта Ловдаев Таташа гIулакхаш цIена долга а къоастадаьд. — Мишта карагIдаьлар шоана скважина болх бе йолаялийта, аьнна парторганизаце секретара шийга хьаттача, Ловдаева жоп лу: «Цхьа барт болаш къахьегар бахьан долаш... эггара чIоагIагIа дагадаьллар дар, хьамсарча парте XXII съезда толамца накъа дахар».

Цу дешаша къаьгга хьагойт М. Ю. Лермонтова цIерахча театра коллективо оттаяьча «Сагах теша» яхача спектакла идейни чулоацам.

Пьеса тIа бувцараш вай ханара турпалаш ба. Цар оамалаш, гIулакхаш таханарча вахарца, таханарча идеологеца дувзаденна да. Мехкдаьтта промысле болх беш волча къонача шин инженера юкъерча гIулакхех авторо вIашагIъеллай сакъердаме сюжет. Тайп-тайпара да Т. Ловдаевнеи Р. Алимовнеи дагалаттараш, цар вахаре леладу гIулакхаш. Цудухьа царна юкъе чIоаггIа драматически конфликт йоалл. Цу къовсаме кот а йоалл, хIаьта котъяланза Iе йиш а яц советски сага коммунистически психологи.

Коммунист Ловдаев Таташ советски сага дикагIа йола оамалаш йоахкаш ва. ЦIена дог долаш, коллективаца боккха безам болаш, харц уйлаш йоацаш, вай мехка коммунизм хьалъеш лоаттабеча къовсаме дерригa хьаькъал, низ дIалуш къахьегарца мара ираз ца лохаш ва Таташ. Геттара дика ловзаю из роль артиста В. Мальчевске. Къаьстта дика чакхйоах цо драматически конфликт йола моттигаш. Во ловзаяц лирически сценаш а. Артиста карагIдаьннад Таташа образ гойтара ший тайпара сурт лаха а. Мальчевске — Ловдаева волавалар, кулг лостадар, велавалар, иштта кхыйола а оамалаш, тахан вайна юкъе нийслуш болча цу тайпарча дуккхача кагийча нахах йоахкаш я. Дуккхача хана денз хьадоагIаш дола сценически сурт дац из, цхьабакъда, кIоарга уйла а яь кхетамца вIаштIехьдаькkха да.

Зрителий дегаш гIоздоахаш ба Таташаи промысла диспетчера Лидайнеи юкъера безам. Лидай роль дика ловзаю къонача артистка Исрапилова Розас. Эггара халагIа дола хьал Таташа тIаэттача хана а цунах бола тешам бовц Лидай, хIаьта эшшача хана ший доттагIчунна уллув а хул, нийсача, безамеча дешашца цун дог ура а увттадеш. ДикагIа долча даькъе Лидай гIулакхех зрителаш тешабеш чакхйоаккх Исрапиловас ший роль. Из образ къонача артистка толам ба.

Чоалхане роль я Алимова Руслана яр. Хала да цо геттара говза, моттийта леладеча гIулакхаш тIа гIолла боккъонца вола карьерист гучаваккха. Ший бIеха уйлаш кхоачашъяра моллагIа а хIама карагIдаргдолаш ва из. Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни артиста Е. Красницке къаьгга хьагойт из образ. Артисто ший роль ловзаеш пайда эцаш яраш дукха средстваш яц, цхьабакъда, цо вIаштIехьдаьккха сурт чулоацам кIоарга гойташ да. Е. Красницке ловзаеча ролах ювца езаш цхьа моттиг я. Алимов ший бIеха гIулакх партийни бюрона гучадаьннилга хайначул тIехьагIа Таташ волча скважине воагIа цунца та гIерташ. Из сцена артисто укх тайпара ловзайича дикагIа хургьяр: чIоагIагIа корзагIваьнна хьовза веза Алимов, къаьгга хьахьокха деза цун эсала гIулакхаш, цун трагеди.

Алимов мо бола нах хIанз а вайна юкъе болаш а, хIаьта дIахо йодача хана нийсбала тарлургдолаш а ба, хIана аьлча коммунизме бода никъ ингалебац. Цу новкъа нийслургья дукха халонаш. Цхьабакъда, тунеядцаши, карьеристаши гаьна боврrбац коммунизме бодача сийрдача новкъа, хьалха дале а тIехьа дале а тедалургда цар овлаш.

Цу тайпара я спектакло еш йола вывод.

ЧIоагIа говзеи беламеи ловзаю шоай ролаш А. Михайлушкина, П. Отиева, Е. Колосовске. Цар гойташ бола операторaш Анатолийи, Микаили, Тулаи вахар, къахьегам дукха безаш, цIена дог долаш, бакълувш вола новкъост кIалвутаргвоацаш, тайп-тайпарча къамех бола кагирхой ба. Дукха беламе сценаш я пьеса тIа цар гIулакхаш дувцаш. Къонача артисташа говза ловзаю уж сценаш, цхьабакъда, цхьайола беламе моттигаш тIехловзаю.

РСФСР заслуженни артистана Б. Казанскена карагIдаьннад промысла партийни организаце секретара образ кIоаргга гойта. Из образ пьеса автора а артиста а толам ба. А. Андреев — Казанский боккъонца вола партийни организатор ва. Дика довз цунна промыслера хьал. Андреев сонтача уйлашца лакхера указанеш телаш нахал тIех латташ вац. Массаза хул из эшшача хана наха юкъе, нийса къоастаду моллагIа дола дош. Дукха веза из берригача болхлошта. ХIара сага уйла ещ, сагах тешаш, сабаре, принципиальни саг ва Андреев. Уж оамалаш къаьгга хьагойт артиста Б. Казанске.

Во ловзаяц мехкдаьтта промысла заведующе Д. Исаева роль артиста Б. Кеворковс. Цхьабакъда, из образ дикка кхоачамбоацараш долаш я. Автора а артиста а цхьайола оамалаш мара хьахьокхац цун.

ВIашдухьаленаш йолаш а цхьайолча хана дика кхеташ а яц электротехника Т. Петровай образ. Ца эшшаш йIаьхъяь я пьеса хьалхара действи.

Цу тайпара дола кхоачамбоацараш дале а «Сагах теша» яха спектакль чIоагIа эшаш а пайдане а я. Къамий доттагIал гойташ, сагах тешаш хила везилга белгалдоаккхаш, таханарча вахарца бувзам болаш, коммунизма коталонаш яха къахьегамхой тIахьехаш я из.

Спектакль кийчъеш дика къахьийгалга гуш да Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни артист волча театра режиссера Н. Децика. Безаме я Нохч-ГIалгIай АССР искусствай заслуженни деятель волча художника Э. Э. Валентинова яь оформлени.

«Сагах теша» яхача спектакла тIа бувцараш мехкдаьттахой бале а из безаме тIаэцаргья миччахьа а. Цудухьа из пьеса гойта еза вай республика юрта боахама къахьегамхошта а.

А. МЯКИЕВ.

Тахан кинотеатрашка

Чилюскинций цIерахча кинотеатре
Йоккха зал — «Оамале воаца маIа саг»
Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10
№ 1 йола зIамига зал — «Оамале воаца маIа саг»
Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30.
№ 2 йола зIамига зал — «Зайлергассе 8»
Долалу: 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.
№ 3 йола зIамига зал — «Зайлергассе 8»
Долалу: 9.15, 11.15, 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15

Родина яхача кинотеатре
«ЦIаьхха вIашагIкхетар»
Долалу: 8.30, 10, 11.30, 1, 3, 5, 6.30, 8.15, 9.45.
ДIаьхдаь сеанс — «Зильтера отпуск»
Долалу: 9.45
15-ча декабре денз «Никъ кхоачалучча».

Городе Грозне, Заводской районе, корпус 84, кв. 5 вахаш волча **Головин** Иван Павловича суде деннад Московски областа г. Калининграде, Сталина улицагIа, 6/12, общежите № 3 йолча цIагIа яхаш йола **Головина** Марфа Ефимовна ше йийтарах дола дош.

Дош дувцаргда г. Грозне, Заводской района халкъа суде.

Городе Грозне, Курортная яхача улицагIа, № 80-б йолча цIагIа вахача гражданина Андрей Иванович **Раенока** суде деннад городе Калининграде, Балтийски районе, Ботальная яхача улицагIа, № 54 йолча цIен 47-гIча квартире яха гражданка Лидия Романовна **Городникова** йитарах дола дош.

Дош дувцаргда гор. Грозне, Ленински районни халкъа суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦIеча фронтовиккий улица, 15. **Телефонаш:** редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48, партийни вахареи, экономикаи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-30-91;
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.

1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/3.
Типография имени 11 августа 1918 года, г. Грозный, проспект Революции 30/3.

СФ03166 Заказ № 6695

СЕРДАЛО
4-гIа оагI. 14 декабрь, 1961 шу.